SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

biuletyn

02 | 2012

Regionalnego
Ośrodka Polityki
Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa
Pomorskiego

Biuletyn współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Pomorskie w Unii
URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
www.pomorskiewunii.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Pomorskie w Unii
URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
www.pomorskiewunii.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

biuletyn | Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego

Spis Treści

Szlachetne zdrowie… psychiczne 2
Perspektywa Europejska… 2
Warunki organizacyjne wdrażania i realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w powiatach i gminach 4
Analiza oceny oczekiwanej i otrzymanej pomocy w ramach pomorskiego systemu psychiatrii środowiskowej w opinii osób doświadczających problemów zdrowia psychicznego 6
Obchody Dnia Solidarności z Osobami Chorującymi Psychicznie Schizofrenia Otwórzcie Drzwi 7
A u nas w Trójmieście 7
A u nas w Sopocie… 9
A u nas w Chojnicach… 11
A u nas w Bytowie… 13
A u nas w Gdańsku… 17
A u nas w Gdyni… 22
A u nas w pomorskim 24
Ekonomia społeczna – Dobre praktyki 24
Razem przeciw przemocy 28
Z działań Rzecznika Praw Obywatelskich 28

BIULETYN REGIONALNEGO OŚRODKA POLITYKI SPOŁECZNEJ I 01/2012

Wydawca:
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego,
80-810 Gdańsk, ul. Okopowa 21/27, info@pomorskie.eu
tel. 58 32 61 555, fax 58 58 32 61 556

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
80-810 Gdańsk, ul. Okopowa 21/27
tel. 58 32 61 561 fax. 58 32 61 563
rops@pomorskie.eu, www.rops.pomorskie.eu

Projekt „Doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w województwie pomorskim" współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Biuro projektu:
Koordynator projektu: Kinga Myrcik
tel. 58 32 68 569; k.myrcik@pomorskie.eu

Pracownik ds. Promocji, informacji i rekrutacji: Barbara Niemiec
tel. 58 32 68 812; b.niemiec@pomorskie.eu

Doradcy:
tel. 58 32 68 811
Elżbieta Ciastoń-Przecławska: e.ciaston-przeclawska@pomorskie.eu
Tamara Duśko; t.dusko@pomorskie.eu
Gabriela Konarzewska; g.konarzewska@pomorskie.eu
Ewelina Wałęsa; e.walesa@pomorskie.eu

Druk:
Drukarnia WL, tel. +48 58 301 44 18 , www.wl.gda.pl

Nakład: 300 egz. Egzemplarz bezpłatny

Biuletyn współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Szanowni Państwo,

z przyjemnością oddaję w Wasze ręce drugi numer Biuletynu Informacyjnego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Gdańsku. Tematem przewodnim nawiązującym do obchodzonego w dniu 10 października Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego, jest właśnie zdrowie psychiczne. Problematyka ta nie była dotąd poruszana zbyt często, a przecież wszyscy zdajemy sobie sprawę, że „nie ma zdrowia, bez zdrowia psychicznego". Poddając analizie dostępne materiały i opracowania zauważamy dużą różnorodność w podejściu do problemu wśród decydentów jak i teoretyków polityki społecznej. Kwestie tych różnic przedstawiono między innymi w artykułach niniejszego Biuletynu.

Tradycyjnie, podobnie jak w poprzednich numerach, pragnę zaprezentować Państwu przykłady dobrych praktyk z terenu naszego województwa, głównie dotyczących szeroko rozumianego wsparcia z zakresu „zdrowia psychicznego", ale również aktywnej integracji i ekonomii społecznej. Życzę Państwu przyjemnej lektury, zachęcając do wymiany uwag, spostrzeżeń zawodowych oraz dobrych praktyk, które będą stanowić treść kolejnych numerów biuletynu.

Krystyna Dominiczak
Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego

Szlachetne zdrowie... psychiczne

Zdrowie stanowi jedną z podstawowych wartości powszechnie uznawanych przez ludzi. Zdrowie psychiczne jest częścią składową zdrowia. Oczywistością więc będzie stwierdzenie podkreślane w wielu wystąpieniach publicznych, publikacjach, że „nie ma zdrowia, bez zdrowia psychicznego". Jednak analizując problematykę związaną ze zdrowiem psychicznym zauważyć można odmienność w podejściu do niego zarówno z poziomu pojedynczego człowieka, jak i decydentów oraz teoretyków z zakresu polityki społecznej. Z tego też powodu wymaga ono innych działań w sferze profilaktyki, leczenie oraz szeroko rozumianej rehabilitacji społecznej.

O roli zdrowia psychicznego i konsekwencjach zaniedbań w tej sferze w dobitny sposób wypowiedział się profesor Janusz Heitzman, prezes Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Przypomnijmy Jego słowa:

„Zdrowie psychiczne stanowi podstawę poczucia narodowej solidarności i wspólnoty. Stanowi o sile państwa w przezwyciężaniu trudności w czasach kryzysów, klęsk, kataklizmów i narodowych traum. Załamanie się indywidualnej i grupowej odporności psychicznej, rozwijanie poczucia bezradności i osamotnienia jednostek w obliczu zagrożeń doprowadza do zahamowania rozwoju ekonomicznego, kulturowego i cywilizacyjnego, lokuje państwo na marginesie globalnego postępu, pozbawia jednostki nadziei na lepszą przyszłość, rozwija negatywne i wyczerpujące mechanizmy radzenia sobie skutkujące zwiększoną fizyczną i psychiczną zachorowalnością i patologizacją życia społecznego."[1]

Deklarowane uznanie ważności problemów dotyczących sfery zdrowia psychicznego niestety nie idzie w parze z podejmowaniem odpowiednich działań w dziedzinie profilaktyki, leczenia, rehabilitacji czy oparcia społecznego. Pomimo narastania zagrożeń tej dziedziny życia w wymiarze jednostkowym i społecznym, są one marginalizowane, a ich wartość ma charakter deklaratywny i odświętny. Najlepiej ową sytuację przedstawił cytowany już profesor Janusz Heitzman: „Polska nie jest wyjątkowym krajem dotkniętym zagrożeniami zdrowia psychicznego. Zagrożenie takie jest problemem globalnym. Różne są jednak programy zdrowotne w poszczególnych krajach i możliwości gwarantowania świadczeń leczniczych na odpowiednim poziomie. W skali świata zaburzenia i choroby psychiczne dotykają ok. 450 mln ludzi i choć stanowią one 12% całkowitego zagrożenia zdrowotnego, to pochłaniają one poniżej 1% nakładów. Brak jakiejkolwiek polityki wobec zdrowia psychicznego dotyczy 40% wymagającej tego ludności, 30% nie obejmuje żaden program zdrowotny, a gdy chodzi o dzieci, to brak programu zdrowotnego dotyczy aż 90%. Niewątpliwie wpływ na to ma ignorowanie zaburzeń psychicznych i zaniedbanie, a także różnice kulturowe i cywilizacyjne."[2]

1 J. Heitzman, Zagrożenia stanu zdrowia psychicznego Polaków. „NAUKA", 2010, 4, s. 53
2 Ibidem, s. 55 – 56.

Perspektywa Europejska...[3]

Reprezentanci ministerstw zdrowia 53 krajów europejskiego regionu WHO uczestniczący wraz z przedstawicielami Komisji Europejskiej i Rady Europy w Europejskiej Konferencji Ochrony Zdrowia Psychicznego zwołanej przez Europejskie Biuro Regionalne WHO w styczniu 2005 r. w Helsinkach przyjęli Deklarację, której główne tezy są następujące:

1. Kraje europejskie zobowiązują się w ciągu następnych 5-10 lat opracować, wprowadzić i ocenić taką politykę i ustawodawstwo, które pozwolą na poprawę dobrego samopoczucia psychicznego całej populacji, pozwolą stworzyć warunki do zapobiegania zaburzeniom psychicznym i wreszcie pozwolą na dobre funkcjonowanie społeczne i osobiste ludzi doświadczających problemów psychicznych.

2. Polityka ochrony zdrowia psychicznego powinna uwzględniać następujące działania:

- rozwijanie świadomości znaczenia dobrego samopoczucia psychicznego dla funkcjonowania społeczeństwa,
- przeciwdziałanie stygmatyzacji, nierówności i dyskryminacji, jakiej doświadczają osoby chorujące psychicznie i ich rodziny;
- opracowanie i wdrożenie systemów ochrony zdrowia psychicznego, które uwzględnią promocję, profilaktykę, leczenie i rehabilitację
- zapewnienie kształcenia kadr o odpowiednich kompetencjach,
- wykorzystanie do realizacji tych zadań doświadczeń i wiedzy osób doświadczających zaburzeń psychicznych i ich opiekunów.Deklaracja ta zwieńczyła wiele lat poprzedzających przygotowań i konsultacji, których celem było przygotowanie programu reform w zakresie ochrony zdrowia psychicznego w Europie.Kolejnym ważnym krokiem było ogłoszenie przez Komisję Europejską w październiku 2005 r. Zielonej Księgi[4] w sprawie poprawy zdrowia psychicznego ludności – proponującej strategię zdrowia psychicznego dla Unii Europejskiej (UE). Dokument ten nawiązuje do Deklaracji Helsińskiej i jest realizacją zapisów Deklaracji w krajach Unii Europejskiej. Zielona Księga wymienia następujące zadania ważne dla reformowania polityki ochrony zdrowia psychicznego w krajach Unii:

1. wspieranie zdrowia psychicznego wszystkich ludzi, czyli promocję zdrowia psychicznego,

2. zapobieganie złemu stanowi zdrowia psychicznego, czyli działania profilaktyczne podejmowane wobec grup narażonych na zagrożenia dla zdrowia psychicznego,

3. poprawa jakości życia ludzi chorych i niepełnosprawnych psychicznie poprzez integrację społeczną oraz ochronę ich praw i godności,

4. opracowanie zasad budowania systemu informacji, współpracy w zakresie badań naukowych i upowszechnienia wiedzy na temat zdrowia psychicznego między krajami Unii Europejskiej.

Polityka Polski w odniesieniu do problemów ochrony zdrowia psychicznego

Planowanie zmian dotyczących polityki krajowej można podzielić na następujące etapy:

- początki, plany - lata 70 XX wieku,
- dwie dekady zastoju,
- 1994 r. - uchwalenie nowej Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- 1996 r., 2001r. - kolejne wersje narodowego programu,
- 2006 r. - kolejna redakcja programu,
- 2007 r. - skierowanie Programu do Sejmu,
- 2008 r. - nowela Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego powołująca Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- grudzień 2010 r. - podpisanie przez Premiera rozporządzenia wykonawczego wprowadzającego Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- luty 2011 r. wejście w życie rozporządzenia - realny start Programu.

Jest to pierwszy taki program w naszym kraju poświęcony problematyce zdrowia psychicznego. Poniżej prezentujemy cele główne Programu wraz z celami szczegółowymi:

Cel główny 1: Promocja zdrowia psychicz-

nego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,

Cele szczegółowe:

- upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowi psychicznemu,
- zapobieganie zaburzeniom psychicznym
- przeciwdziałanie nietolerancji, dyskryminacji i wykluczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi
- organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego

Cel główny 2: Zapewnienie osobom z takimi zaburzeniami dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz innych form wsparcia i pomocy, które umożliwią im życie w rodzinie i społeczeństwie,

Cele szczegółowe:

- upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej
- upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego
- aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi
- koordynacja

Cel główny 3: rozwój badań naukowych oraz utworzenie systemu informacji determinujących skuteczność zapobiegania zaburzeniom psychicznym,

Cele szczegółowe:

- epidemiologiczne oceny wybranych zbiorowości zagrożonych występowaniem zaburzeń psychicznych
- promowanie i wspieranie badań naukowych w dziedzinie zdrowia psychicznego
- unowocześnienie i poszerzanie zastosowania systemów statystyki medycznej
- ocena skuteczności realizacji Programu

Najistotniejszym działaniem podejmowanym w ramach realizacji Programu jest **unowocześnienie lecznictwa psychiatrycznego,** opierające się na założeniach modelu środowiskowego i polegające na:

przekształceniu dużych szpitali psychiatrycznych w placówki specjalistyczne (nadal poważnym problemem opieki stacjonarnej jest nadmierna koncentracja łóżek w dużych szpitalach psychiatrycznych);

tworzeniu oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych (oddziały psychiatryczne przy szpitalach ogólnych pozwalają na wyrównanie dostępności terytorialnej opieki stacjonarnej oraz zmniejszają stygmatyzację osób hospitalizowanych z powodu zaburzeń psychicznych);

zwiększeniu udziału pozaszpitalnych form opieki zdrowotnej w rehabilitacji psychiatrycznej (mimo że w ostatnim dziesięcioleciu liczba oddziałów dziennych wzrosła dwukrotnie, nadal nawet mieszkańcy wielu większych miast mają kłopoty z dostępem do tej formy opieki).

Dane epidemiologiczne wskazują na istotny wzrost popytu na świadczenia z zakresu zdrowia psychicznego. W ciągu ostatniego dziesięciolecia liczba pacjentów leczonych ambulatoryjnie zwiększyła się o połowę, a leczonych stacjonarnie o jedną trzecią. Ocenia się, że co najmniej 10% dzieci i młodzieży (tj. 900 tys. osób w wieku do 18 roku życia) wymaga opieki i pomocy psychiatryczno-psychologicznej. Rośnie liczba osób po 65 roku życia potrzebujących opieki psychogeriatrycznej. Wciąż jako wysokie oceniane jest zagrożenie popełnieniem samobójstwa - pomimo że sytuacja w Polsce nie odbiega w tym zakresie od średniej europejskiej. Poważne zagrożenie dla zdrowia psychicznego stanowią: bezrobocie, stres w pracy, bieda, emigracja zarobkowa, nadużywanie alkoholu i narkotyków. W tym kontekście realizacja Programu powinna ograniczyć występowanie zagrożeń dla zdrowia psychicznego oraz poprawić jakość życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich.

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego

Uwzględniając cele Programu i aktualną sytuację psychiatrycznej opieki zdrowotnej **Minister Zdrowia uznał za priorytetowe działania w następujących obszarach:**[5]

profilaktyka - głównym priorytetem w europejskiej polityce zdrowotnej, dotyczącej promocji zdrowia psychicznego, jest opracowanie w każdym kraju członkowskim UE Planu Działania obejmującego profilaktykę i promocję zdrowia psychicznego oraz uwzględniającego potrzeby danego państwa. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego jest praktyczną realizacją tego postulatu. Jednak promocja zdrowia nie powinna ograniczać się do działań edukacyjno-promocyjnych. Istnieje pilna konieczność uwzględniania tych zagadnień nie tylko w polityce zdrowotnej i społecznej, ale także w polityce ekonomicznej, przy podejmowaniu decyzji gospodarczych i organizacyjnych. Promocja zdrowia, w tym promocja zdrowia psychicznego, powinna być obecna we wszystkich politykach i strategiach rozwoju kraju, na szczeblu centralnym, lokalnym, w szkołach, uczelniach, zakładach pracy i administracji;

zaburzenia depresyjne - w latach 1999-2008 liczba osób leczonych z powodu zaburzeń afektywnych w opiece ambulatoryjnej zwiększyła się o 70% (z ponad 150 000 do ponad 260 000). Wskaźnik zapadalności w opiece ambulatoryjnej w 1999 roku wynosił 108 na 100 tys. ludności, a po 10 latach - 150 (wzrost o 39%);

samobójstwa - samobójstwo stanowi siódmą pod względem częstości przyczynę zgonu (samobójstwa stanowią przeciętnie ponad 1,5% wszystkich zgonów). Stale rosnący poziom samobójstw, oscylujący między 14 a 17 przypadków na 100 tys. ludności, wskazuje na potrzebę działań prewencyjnych oraz konieczność opracowania, a następnie wdrażania, Programu Zapobiegania Samobójstwom - co jest planowane w roku 2011 roku w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego;

zaburzenia geriatryczne, związane ze starzeniem się – do tego typu zaburzeń psychicznych, będących najczęściej skutkiem chorób somatycznych, należą: zespoły depresyjne (np. do 40% po udarze) i zaburzenia świadomości (do 30% wśród chorych hospitalizowanych w oddziałach somatycznych). Do odrębnej grupy zaburzeń, których czynnikiem ryzyka jest wiek, należą zespoły otępienia (do 10% populacji po 65 roku życia);

zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu – obserwuje się stały wzrost liczby zgonów spowodowanych schorzeniami bezpośrednio związanymi ze spożywaniem alkoholu, takimi jak: choroby wątroby, zatrucia i zaburzenia psychiczne związane z alkoholem. W roku 1999 z powodu tych chorób zmarło niewiele ponad 8 tysięcy osób, w roku 2008 – 11 600. Tylko w ostatnich pięciu latach skumulowana nadwyżka zgonów z powodów bezpośrednio związanych z alkoholem (nie licząc urazów i wypadków) wyniosła ponad 11 tysięcy;

przewlekłe, nawracające choroby typu schizofrenicznego i afektywne - w 1999 roku na przewlekłe, nawracające choroby psychotyczne i urojeniowe łącznie leczyło się w opiece ambulatoryjnej ponad ćwierć miliona osób, po 10 latach – prawie 350 tysięcy. Wskaźnik rozpowszechnienia wzrósł o 34% (z 670 do 897 na 100 tys. ludności). W opiece całodobowej w roku 1999 hospitalizowano 53 500 osób, po 10 latach – 56 300. Wskaźnik rozpowszechnienia wzrósł o 6% (ze 139 do 148 na 100 tys. ludności).

3 Opracowano na podstawie: G. Herczyńska, C. Czabała, I. Namysłowska, Podjąć wyzwania, szukać rozwiązań. Zdrowie psychiczne w centrum uwagi rządów państw europejskich, „Postępy Psychiatrii i Neurologii" 2005; nr 14 (3), s. 259 – 266.

4 Zielona Księga, Poprawa zdrowia psychicznego ludności, Strategia zdrowia psychicznego dla Unii Europejskiej, KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH, COM(2005) 484 końcowy, Bruksela dnia 14.10.2005.

5 Komunikat Ministra Zdrowia ogłoszony na stronach internetowych MZ: http://www.mz.gov.pl/wwwmz/index-?mr=m11&ms=&ml=pl&mi=7&mx=0&mt=&my=6&ma=17233

Warunki organizacyjne wdrażania i realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w powiatach i gminach

Zadania szczegółowe dla powiatów i gmin zawarte w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego[6] dotyczą realizacji dwóch pierwszych celów głównych Programu, a mianowicie: 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Na realizację celu pierwszego składają się następujące cele szczegółowe: upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu, zapobieganie zaburzeniom psychicznym, zwiększanie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi oraz organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysowych. Analiza zadań szczegółowych wskazuje, że realizacja wymienionych celów na poziomie powiatu i gminy powinna przede wszystkim koncentrować się na działaniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, środowisku szkoły oraz społeczności lokalnej, w tym rozszerzenia oferty placówek o charakterze interwencji kryzysowej. Natomiast cel drugi to głównie wdrożenie środowiskowego modelu opieki zawierającego ukonstytuowanie Centrów Zdrowia Psychicznego (CZP) i włączenie do działań - współpracy szeregu instytucji i organizacji spoza pionu służby zdrowia.

Analiza szczegółowych zadań skłania do następujących wniosków:

- niepokojący jest brak doprecyzowania, który z podmiotów – powiat czy gmina – odpowiedzialny jest za całościowy program lokalny;

- zakładana w Programie i konieczna interdyscyplinarność opierająca się na partnerstwach lokalnych wielu instytucji i organizacji oraz partycypacyjnym modelu pracy nie jest jeszcze w większości powiatów i gmin standardem działania samorządów lokalnych. Taki stan rzeczy zwiększa prawdopodobieństwo niepowodzenia w realizacji celów Programu;

- przedstawiony terminarz realizacyjny jest nierealny, biorąc pod uwagę wejście w życie omawianego Rozporządzenia, a mianowicie luty 2011 roku.

Podmiotami zobowiązanymi do realizacji zadań Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na poziomie lokalnym są powiaty i gminy. Zgodnie z rozwiązaniami przedstawionymi w Programie pierwszym krokiem jest więc utworzenie lokalnego zespołu koordynującego działania - Lokalnej Rady Zdrowia Psychicznego. Skład Rady powinien być zróżnicowany, uwzględniający wielość podmiotów koniecznych do skutecznego działania. Na pewno nie powinno zabraknąć w niej decydentów, osób zarządzających placówkami sfery zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, pracy, a także beneficjentów i ich rodzin.

Do zadań Rady powinna należeć w pierwszej kolejności:

- ocena potrzeb i zasobów;
- wybór priorytetów oraz zakresu, tempa i czasu realizacji.

Lokalny plan ochrony zdrowia psychicznego powinien składać się z wielu elementów, w tym zwłaszcza z listy priorytetów promocji zdrowia psychicznego, z planu poprawy dostępności instytucji i usług z zakresu opieki zdrowotnej, pomocy i oparcia społecznego, rozwoju wspieranego zatrudnienia oraz z corocznie aktualizowanego przewodnika/informatora o lokalnej, funkcjonującej sieci instytucji i usług w omawianej kwestii.

Poniżej przedstawiamy poszczególne kroki, jakie należy podjąć w procesie wdrażania i realizacji Programu w ujęciu lokalnym:

- Powołanie Rady,
- Ocena lokalnych potrzeb i możliwości:

– inwentaryzacja zasobów lokalnych - baza, w tym inwentaryzacja takich placówek ochrony zdrowia psychicznego i pomocy społecznej jak: szpital psychiatryczny, psychiatryczny odział całodobowy, poradnia zdrowia psychicznego, psychiatryczny oddział dzienny, zespół leczenia środowiskowego, inne placówki psychiatrycznej służby zdrowia (np. gabinety prywatne, środowiskowy dom samopomocy, warsztat terapii zajęciowej, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób chorych psychicznie, ośrodek wsparcia, grupa wsparcia dla członków rodzin osób chorujących psychicznie, klub pacjenta, mieszkania chronione, program aktywizacji zawodowej dla osób chorych psychicznie, inne, nie wymienione powyżej, programy lub placówki dla osób chorych psychicznie),

– inwentaryzacja zasobów lokalnych - kadry,

– ocena potrzeb, korzyści i zagrożeń,

– ocena samowystarczalności,

- Wybór priorytetów i decyzje polityczne,
- Przygotowywanie wstępnego planu lokalnego i przedstawienie władzom wojewódzkim,
- Po uzgodnieniach wojewódzkich, przygotowanie ostatecznego planu lokalnego,
- Realizacja,
- Monitoring i ewaluacja.

Zgodnie z zaleceniami Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego docelowo należy osiągnąć wskaźniki dostępności przedstawione w tabelach obok.

Analizując sytuację w zakresie wdrażania Narodowego Programu trudno oprzeć się następującym refleksjom:

- Mimo istnienia szeregu opracowań i analiz dotyczących Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz szczegółowych zasad jego wdrażania opóźnienia wydania stosownego rozporządzenia spowodowały odsunięcie w czasie rozpoczęcia prac w tym zakresie oraz poczucie pewnej bezkarności władz lokalnych w sytuacji niepodejmowania działań;
- Niewywiązywanie się instytucji centralnych z realizacji przypisanych w Programie zadań – np. niepowołanie do chwili obecnej przez Ministra Zdrowia tzw. struktury koordynującej, tzn. Rady ds. Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego - z jednoczesnym wymaganiem sprawozdawczości z poziomu samorządów (gminy powiatu i województwa) wzmacnia poczucie „blankietowości" Programu powodując lekceważenie i marginalizowanie zarówno Programu, jak i problemów ochrony zdrowia psychicznego.

Należy mieć jednak nadzieję, że mimo tych niesprzyjających warunków Program – choć z pewnym opóźnieniem i oporami zacznie być wdrażany. Również standardy europejskie w tej kwestii są i będą czynnikiem nacisku na decydentów różnego szczebla wymuszając poprawę sytuacji w zakresie ochrony zdrowia psychicznego w Polsce.

6 Na podstawie Załącznika 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. Nr 24, poz. 128), Załącznik nr 1, s.1727 – 1730.

Centrum Zdrowia Psychicznego (CZP) dla osób z zaburzeniami psychicznymi		
Placówka	**Minimalny wskaźnik lub liczba placówek**	**Uwagi**
CZP dla dorosłych	1 CZP / 50-200 tys. mieszk. CZP powinno łącznie spełniać wskaźniki dostępności proponowane dla form organizacyjnych wchodzących w jego skład	w każdym powiecie, dużej gminie lub dzielnicy dużego miasta, stosownie do lokalnych potrzeb
CZP dla dzieci i młodzieży	1 CZP / 50-200 tys. mieszk. CZP powinno łącznie spełniać wskaźniki dostępności proponowane dla form organizacyjnych wchodzących w jego skład	w każdym powiecie, dużej gminie lub dzielnicy dużego miasta, stosownie do lokalnych potrzeb

Placówki dla dorosłych z zaburzeniami psychicznymi		
Placówka	**Minimalny wskaźnik lub liczba placówek**	**Uwagi**
Poradnia	1 poradnia / 50 tys. mieszk.	czynna codziennie w każdym powiecie lub dzielnicy dużego miasta
Oddziały dzienne	3 miejsca / 10 tys. mieszk.	co najmniej 1 w mieście >70 tys. mieszk.
Zespoły środowiskowe	1 zespół / 50 tys. mieszk.	1-3 wizyty/ tyg.
Zespoły interwencji kryzysowych i pomocy doraźnej	1 zespół w miastach pow. 200 tys. mieszk.	
Oddziały psychiatryczne szpitalne	4 łóżka / 10 tys. mieszk. równomiernie jak najbliżej, w miastach / dzielnicach miast >80 tys. mieszk.; optymalnie: w szpitalach ogólnych	maks. 300 łóżek w szpitalu psychiatrycznym; przekształcenia w większych szpitalach
Hostel	0,2 miejsca/ 10 tys. mieszk.	
Oddziały opiekuńcze (ZPO, ZOL)	1-2 łóżka / 10 tys. mieszk.	

Placówki dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi		
Placówka	**Minimalny wskaźnik lub liczba placówek**	**Uwagi**
Poradnia	1 poradnia / powiat lub kilka (na 150 tys. mieszk.	czynna codzienne
Oddziały dzienne	1 miejsce na 10 tys. mieszk.	
Zespoły środowiskowe	1 zespół na 150 tys. mieszk.	1-3 wizyt /tyg.
Oddziały szpitalne	0,4 łóżka /10 tys. mieszk.	równomiernie
Hostel	1 hostel (20 miejsc) / województwo	
Poradnia pomocy rodzinie	1 poradnia / województwo	

Analiza oceny oczekiwanej i otrzymanej pomocy w ramach pomorskiego systemu psychiatrii środowiskowej w opinii osób doświadczających problemów zdrowia psychicznego.

(Na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych dla Koalicji na Rzecz Zdrowia Psychicznego - fragmenty)

Badanie ankietowe przeprowadzono w pierwszej połowie 2012r. wśród grupy 155 respondentów, spośród których 78 to kobiety, 77 to mężczyźni. Na wnioski z badań składa się analiza ilościowo-jakościowa uzyskanych odpowiedzi. Do badania pozyskano ankiety przeprowadzone w następujących placówkach o charakterze wsparcia dziennego, jak i całodobowego:

1. Środowiskowy Dom Samopomocy, Gdynia, ul. Maczka 1;
2. NZOZ CZP Oddział dzienny zaburzeń nerwicowych, Gdynia, ul. Traugutta 9;
3. NZOZ „Animus" Gdynia, ul. Bema 5/1;
3. Ośrodek Wsparcia Psychoterapeutycznego Stowarzyszenia „Lepsze Życie" , Gdynia, ul. Traugutta 9;
4. Klub 1,2,3..., Gdynia , ul. Warszawska 42;
5. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny, Gdańsk, ul. Srebrniki 17;
6. Punkt Wsparcia Środowiskowego Fundacji „FOSA", Gdańsk, ul. Chopina 42;
7. Środowiskowy Dom Samopomocy Stowarzyszenia „Przyjazna Dłoń", Gdańsk, ul. Chopina 42;

Wnioski z badań:

- Najbardziej oczekiwane wsparcie przez ankietowanych to wsparcie psychologiczne i psychiatryczne, a także zajęcia grupowe;
- Ankietowani w większości mają doświadczenie z otrzymywaniem wsparcia, którego następnie oczekują, tj. wiedzą, co w ich przypadku działa i o to się upominają. Mowa tu o różnych formach terapii zajęciowej, ale i o elemencie „zrozumienia", zaangażowania ze strony osób wspierających (rys. 1, rys. 2);
- Obok konkretnych form wsparcia, ankietowani kładą nacisk na:

a) „zrozumienie" (jako element wsparcia emocjonalnego) i spotkania z osobami o podobnej kondycji psychofizycznej,

b) psychoedukację oraz trening konkretnych umiejętności.

- Ankietowani pozytywnie oceniają system wsparcia, jednocześnie wskazując ponownie na „oczekiwanie zrozumienia" i spotkania z osobami mającymi podobne problemy – są to oczekiwania prezentowane częściej, niż samo oczekiwanie właściwego wsparcia psychologicznego;
- Znaczący jest brak oferty asystenta osobistego oraz doradcy zawodowego (rys. 3);
- Ankietowani potrzebują i oczekują tego, co jednocześnie otrzymują w ramach wsparcia instytucjonalnego – prowadzonych zajęć grupowych oraz wsparcia emocjonalnego, najczęściej formułowanego za pomocą słów „zrozumienie", „otwartość", „zaufanie", „zaangażowanie"
- Płeć ankietowanych nie różnicuje opinii dot. otrzymywanego wsparcia

Autor: Maciej Łysak – terapeuta, socjolog kultury, praktyk socjolingwistyki w terapii krótkoterminowej skoncentrowanej na rozwiązaniu, trener warsztatu umiejętności psychospołecznych m.in. w rehabilitacji psychiatrycznej, pracownik Punktu Wsparcia Środowiskowego oraz Środowiskowego Domu Samopomocy dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi Fundacji FOSA.

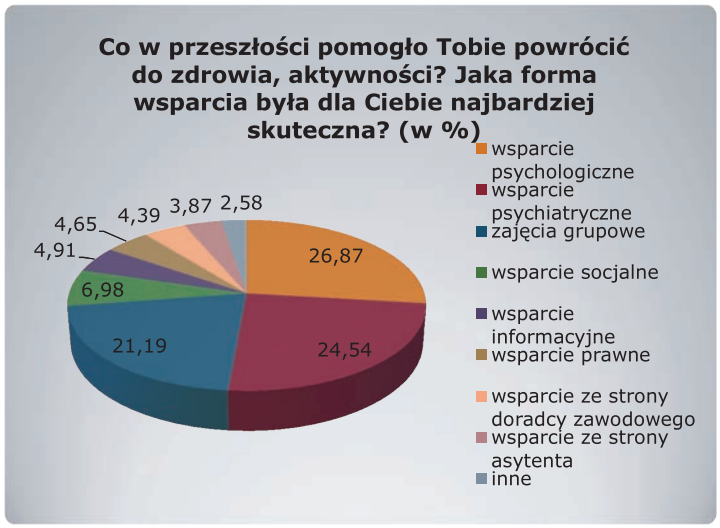

Realizacja: Maciej Łysak, Fundacja FOSA, ul. Chopina 42, tel. 345-27-64

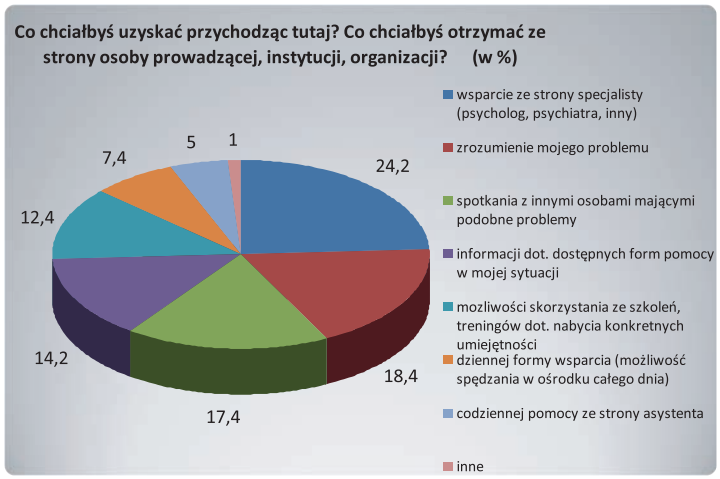

Realizacja: Maciej Łysak, Fundacja FOSA, ul. Chopina 42, tel. 345-27-64

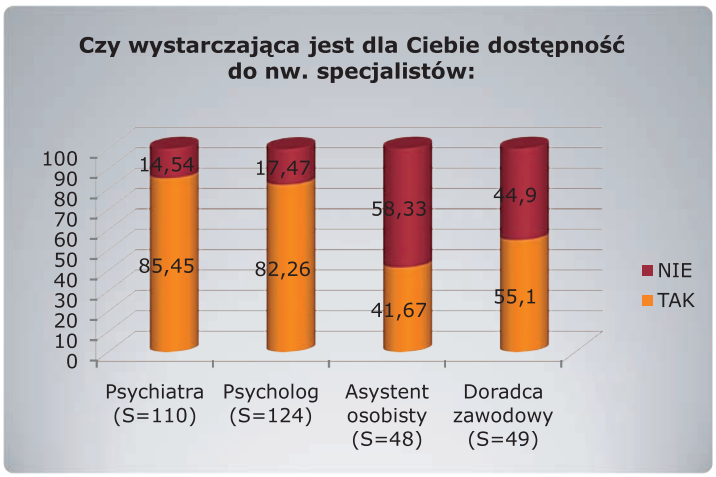

Realizacja: Maciej Łysak, Fundacja FOSA, ul. Chopina 42, tel. 345-27-64

Obchody Dnia Solidarności z Osobami Chorującymi Psychicznie Schizofrenia Otwórzcie Drzwi

Dzień Solidarności z Osobami Chorującymi Psychicznie stanowi cykliczną kampanię, realizowaną w ramach programu „Schizofrenia - Otwórzcie Drzwi". Akcja ma na celu przeciwdziałanie napiętnowaniu i dyskryminacji osób chorych na schizofrenię poprzez zwiększenie świadomości społecznej na temat choroby. Trójmiejskie Obchody Dnia Solidarności podejmują także działania profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem stygmatyzacji i wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi, jako grupy szczególnie na nie narażonej. Przenośnia „otwartych drzwi" symbolizuje postawę zrozumienia i tolerancji wobec osób chorujących psychicznie. Dzięki edukacji społeczności lokalnych możliwa jest poprawa społecznego odbioru choroby oraz pogłębienie tolerancji dla osób chorujących psychicznie.

Realizacja kampanii stanowi próbę zwrócenia uwagi społecznej na problematykę chorób psychicznych i potrzebę integracji osób chorujących ze społecznościami lokalnymi, w których funkcjonują na co dzień.

Trójmiejskie Obchody Dnia Solidarności z Osobami Chorującymi Psychicznie przyczyniają się do wzrostu poziomu tolerancji społecznej oraz kształtowania pozytywnego wizerunku osób cierpiących na zaburzenia psychiczne. Skuteczne przeciwdziałanie stereotypom powinno być ukierunkowane na dostarczanie wiedzy lokalnej społeczności z zakresu zaburzeń psychicznych. Przy odpowiednim wsparciu społecznym osoba chorująca może „normalnie" funkcjonować, zarówno w kontekście społecznym, jak i zawodowym. Świadomość społeczna oraz wiedza dotycząca tematyki zaburzeń psychicznych stanowi fundament integracji społecznej i zawodowej osób chorujących psychicznie.

Wyedukowane społeczeństwo jest najlepszym gwarantem ochrony oraz przestrzegania konstytucyjnie gwarantowanych, niezbywalnych praw człowieka - prawa do godności osobistej, wolności oraz równości. „Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych" (art. 30 Konstytucji).

W 2012 roku Obchody odbywać się będą w dniach 7-10 października pod hasłem **„Zestarzeć się u siebie".** Obok koncertów, wystaw, projekcji filmowych planujemy zorganizować dni otwarte trójmiejskich instytucji i organizacji, Marsz przeciwko Stygmatyzacji osób po kryzysach psychicznych.

Organizacją tegorocznych obchodów zajmuje się sopockie **Stowarzyszenie Na Drodze Ekspresji**

e-mail: s.rosicka@ekspresja.org

Przykłady dobrych praktyk

A u nas w Trójmieście...

Stowarzyszenie Świętego Walentego

Nordic Walking – grupa uczestników

Stowarzyszenie Świętego Walentego powstało 14 lipca 2009 r. Jego członkowie to przede wszystkim osoby, które w pewnym momencie swojego życia doświadczyły kryzysu psychicznego, dobrze rozumiejący sytuację pacjentów psychiatrycznych, swój wolny czas postanowiły poświęcić dla osób przechodzących kryzysy psychiczne. Według statutu jej głównym zadaniem jest promocja zdrowia psychicznego, organizowanie i wspieranie nieprofesjonalnych ruchów samopomocowych działających na rzecz pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz członkom ich rodzin. Propagowanie zachowań i stylu życia korzystnych dla kształtowania zdrowia psychicznego, jak również praca na rzecz aktywizacji zawodowej, społecznej, intelektualnej, sportowej osób po przebytym kryzysie psychicznym. W nazwie Stowarzyszenie przyjęło imię świętego, który uważany jest powszechnie za patrona zakochanych. Nieracjonalne zachowania zakochanych lub ich euforyczny nastrój, mogą być podobne jak u osób z zaburzeniami psychicznymi.

Przez okres naszej działalności zreali-

Róża od Świętego Walentego – w akcji...

zowaliśmy szereg zadań mających na celu przeciwstawianie się wykluczeniu społecznemu i stygmatyzacji osób cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych i pomocy w poszukiwaniu swojego miejsca w społeczeństwie.

Realizujemy między innymi cykl imprez Nordic Walking dla osób niepełnosprawnych, „Strzały Świętego Walentego", kilka edycji projektu DZIAŁANIA PRZECIW STYGMATYZACJI osób z kryzysami psychicznymi „To normalne być innym", wsparte przez Wojewodę Pomorskiego, „Spotkania i warsztaty edukacyjno-rehabilitacyjne dla osób cierpiących z powodu chorób psychicznych", „Pokonać jesienne kryzysy - cykl zajęć rekreacyjnych", „Samopomoc u źródła" – wsparte przez Marszałka Województwa Pomorskiego, projekt wspierany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej „Aktywni w samopomocy, aktywni w społeczności lokalnej".

Działania przeciw stygmatyzacji prowadzone są przeważnie w formie prelekcji i seminariów, np. dla uczniów szkół średnich i zawodowych, studentów różnych kierunków, pacjentów szpitali na oddziałach całodobowych i dziennych.

Od kilku lat zaangażowani jesteśmy w coroczne obchody Trójmiejskiego Dnia Solidarności z Osobami Chorymi na Schizofrenię - „Otwórzcie Drzwi".

Stowarzyszenie Świętego Walentego jest pomysłodawcą Akcji „Róża od Św. Walentego", która jest przeprowadzana na oddziałach szpitali psychiatrycznych. Udział w Akcji bierze także Stowarzyszenie Otwórzcie Drzwi z Krakowa.

Bierzemy udział w ważnych wydarzeniach dotyczących ochrony zdrowia psychicznego w Polsce, m.in. corocznie w forum krakowskim dotyczącym psychiatrii środowiskowej. Prowadzimy także dystrybucję żywności dla najuboższych osób chorujących psychicznie.

Nordic Walking – na plaży

Nordic Walking po zawodach...

Stoisko z materiałami edukacyjnymi i promocyjnymi podczas obchodów Trójmiejskiego Dnia Solidarności z Osobami Chorymi na Schizofrenię - „Otwórzcie Drzwi"

Spotkanie edukacyjne

Przykłady dobrych praktyk

A u nas w Sopocie...

Aktywizacja zawodowa – przykładowe formy działania

Zatrudnienie wspierane – szansą na aktywność zawodową osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z zaburzeniami psychicznymi

Według dostępnych badań i statystyk osoby z niepełnosprawnością intelektualną oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi stanowią jeden z najniższych odsetek zatrudnianych spośród wszystkich rodzajów niepełnosprawności. Dlatego warto walczyć z ograniczonymi perspektywami zawodowymi, bezczynnością i marginalizacją tych osób na rynku pracy. Szczególnie wtedy, gdy: posiadamy przekonanie, że osoby z „orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy" mają prawo do podejmowania prób w poszukiwaniu skutecznych form zatrudnienia, postawy pracodawców coraz częściej pozytywnie zaskakują, a Polska i Unia Europejska wspierają finansowo alternatywne formy zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych.

Temat zatrudniania osób z niepełnosprawnością intelektualną i osób z zaburzeniami psychicznymi zaczął być znacznie mocniej dostrzegany w momencie wejścia Polski do Unii Europejskiej. Od 2004 roku daje się zauważyć rozwój form wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną i osób z zaburzeniami psychicznymi na otwartym rynku pracy, począwszy od zatrudnienia wspieranego, a kończąc na popularnej ostatnio ekonomii społecznej.

Centrum STER Zawodowy

Działalność Centrum STER Zawodowy (Sopocki Trening Efektywnego Rozwoju) jest jednym z przykładów, który pokazuje, że stała i zindywidualizowana praca skoncentrowana na osobie z niepełnosprawnością, rodzinie, ośrodku wsparcia i pracodawcy przynosi konkretne efekty w postaci zwiększenia doświadczeń zawodowych osób z niepełnoprawnością i ich zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Centrum z siedzibą w Sopocie zajmuje się **praktyczną aktywizacją zawodową** osób niepełnosprawnych

Pani Anna Ś. – stażystka w kawiarni Młody Byron w Sopocie

Dzień otwarty w Centrum STER

chicznymi, mieszkańców Trójmiasta.

Centrum zostało powołane do życia w 2010 roku dzięki realizowanemu przez Stowarzyszenie Na Drodze Ekspresji projektowi „STER Zawodowy – Sopocki Trening Efektywnego Rozwoju Zawodowego ...", a jego celem jest kompleksowe wsparcie procesu aktywizacji zawodowej. Od tego czasu z jego usług skorzystało kilkadziesiąt osób poszukujących pracy, rodziców/opiekunów, przedstawiciele trójmiejskich instytucji wspierających osoby niepełnosprawne, oraz pracodawcy zatrudniający niepełnosprawnych pracowników. Centrum STER identyfikuje potrzeby i możliwości przyszłych pracowników, wspiera proces planowania, pozyskania miejsca zatrudnienia oraz jego utrzymania wykorzystując metodę zatrudnienia wspieranego. Trener pracy ma za zadanie wspierać przyszłych pracowników na każdym etapie zaplanowanej ścieżki aktywności zawodowej (indywidualne treningi pracy, wolontariat, staże oraz zatrudnienie wspierane).

Działania Centrum STER pozwalają na podniesienie kompetencji osobistych osobom z niepełnosprawnością, zdobycie doświadczenia zawodowego oraz zatrudnienia.

Korzystając z oferty Centrum rodzice/opiekunowie osób niepełnosprawnych nabywają wiedzę w zakresie możliwości zatrudniania osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy, nierzadko oswajając lęk przed zasadniczą zmianą, jaką jest aktywne uczestnictwo dziecka w życiu zawodowym. Pozwalają również na zwiększenie wiedzy w zakresie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy przez pracodawców.

Zatrudnienie wspierane - korzyści

Warto akcentować korzyści w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością. Zatrudniając osobę niepełnosprawną (w tym intelektualnie), pracodawca odnosi nie tylko korzyści w wymiarze społecznym. Ma także zagwarantowaną pomoc wielu narzędzi prawno-finansowych. Aby z nich skorzystać zatrudniana osoba niepełnosprawna musi posiadać aktualne orzeczenie o niepełnosprawności. Wydanie orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy lub o stopniu niepełnosprawności nie oznacza, iż osoba taka nie może pracować. Każda osoba z niepełnosprawnością, która wyraża gotowość do pracy może podjąć zatrudnienie zarówno w systemie pracy chronionej, jak i na otwartym rynku pracy.

Integracyjne warsztaty psychospołeczne dla osób niepełnosprawnych intelektualnie

Korzyści społeczne :

- wizerunek firmy jako przedsiębiorstwa zaangażowanego społecznie, otwartego nowoczesnego
- rzetelny pracownik, sumiennie wykonujący swoją pracę
- cierpliwy i zdyscyplinowany pracownik, który wnosi zaangażowanie i entuzjazm w załogę
- większa motywacja innych pracowników do bardziej efektywnej pracy
- pozytywne zmiany relacji pomiędzy

Warsztaty dla rodziców osób niepełnosprawnych intelektualnie w ramach projektu „Trójmiejski STER zawodowy" – staże wspierane osób niepełnosprawnych intelektualnie

Zajęcia popołudniowe dla osób niepełnosprawnych w Klubie STER

pracownikami.

Korzyści finansowe:

- zwolnienie z wpłat na PFRON
- dofinansowanie do wynagrodzenia niepełnosprawnego pracownika
- dofinansowanie szkoleń pracowników niepełnosprawnych
- zwrot kosztów szkoleń ogólnych oraz specjalistycznych
- refundacja składek na ubezpieczenie społeczne
- zwrot, m.in. podwyższonych kosztów zatrudnienia przystosowania stanowiska pracy.

Współpraca – przynosi efekty

Bardzo ważnym elementem w procesie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych jest współdziałanie na jej rzecz w ramach lokalnych sieci oparcia społecznego; współdziałających ze sobą osób, instytucji, organizacji, zapewniających rodzinom i osobom niepełnosprawnym pomoc oraz wsparcie emocjonalne, socjalne, materialne i społeczne w rozwiązywaniu problemów i trudności w codziennym życiu. Potrzebne jest kształtowanie pozytywnych relacji pomiędzy osobami/rodzinami, a podmiotami udzielającymi wsparcia. Otwarta postawa oraz działania, które nie sprowadzają się jedynie do pomocy doraźnej stanowią klucz efektywnego wsparcia mierzącego znacznie dalej – w kierunku pomocy do samopomocy.

Pracownik Domu Pomocy Społecznej w Sopocie – Pan Cyprian M.

Czy warto?

Zatrudnienie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy to obszar, w którym jest jeszcze wiele do zrobienia. Rozpoczynając od praktycznych kwestii podejmowania i utrzymania pracy, kończąc na zmianie świadomości i perspektywy postrzegania aktywizacji zawodowej przez rodziców, profesjonalistów i pracodawców.

Niezaprzeczalnym jest fakt, iż w ostatnich kilku latach w Polsce, Trójmieście zrobiono w tym obszarze więcej niż w ciągu 2 ostatnich dekad. Przełom ustrojowy w 1989 roku dał możliwość nowego spojrzenia na kwestie społeczne, w tym na wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną. Wejście Polski do Unii Europejskiej przypieczętowało fakt dalszego rozwoju w tym zakresie, umożliwiając realizację ambicji i marzeń zawodowych osób niepełnosprawnych intelektualnie, dając im szansę na poczucie godności poprzez odnajdywanie się w nowej roli – w roli pracownika.

Podejmowana praca, bez względu na jej rodzaj wpływa na rozwój psychospołeczny, kształtuje osobowość, daje poczucie użyteczności i godności. Coraz więcej pracodawców zatrudnia osoby niepełnosprawne, wielu mieszkańców Trójmiasta z niepełnosprawnością intelektualną i osób z zaburzeniami psychicznymi znajduje się w procesie aktywizacji zawodowej. To nasi przyjaciele, znajomi, koledzy. Wierzymy w nich, wspieramy i kibicujemy na każdym etapie drogi do zatrudnienia. Część z nich odbywa treningi pracy, co w przyszłości pozwoli im skutecznie realizować się w roli pracownika. Inni pracują i mogą pochwalić się zapełnioną rubryką w CV pt.: doświadczenie zawodowe. Nie byłoby to możliwe, gdyby nie zrozumienie, chęć działania i współpracy podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz odpowiednie środki finansowe. Pewnym jest, że warto próbować, doświadczać, zdobywać wiedzę i umiejętności, stawiać ambitne cele i dawać szansę na urzeczywistnienie marzeń... marzeń – o większej samodzielności...

Autor: Piotr Harhaj- pedagog, pracownik socjalny, animator kultury i przedsięwzięć społecznych, założyciel i prezes Stowarzyszenia Na Drodze Ekspresji z siedzibą w Sopocie, kierownik Zespołu ds. Wsparcia Seniorów i Osób Niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni.

Sfera aktywizacji społecznej – wyjście na kręgle w ramach zajęć Klubu STER

Centrum STER Zawodowy prowadzone jest przez Stowarzyszenie Na Drodze Ekspresji we współpracy z Sopockim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelektualnie „Tęczowy Dom".

Stowarzyszenie Na Drodze Ekspresji
ul. Marynarzy 4, 81-835 Sopot,
tel./fax.: (58) 341-83-52
e-mail: biuro@ekspresja.org,
KRS: 0000214210, organizacja pożytku publicznego

Centrum STER
ul. 23 Marca 32 C, 81-820 Sopot
tel. kom. 513 743 810
tel./fax 58 551 79 35
e-mail: **scop@sopot.pl**
www.sopocki-ster-zawodowy.pl

Przykłady dobrych praktyk

A u nas w Chojnicach...

Pierwszego grudnia 2004 roku Chojnice obiegła wiadomość – rusza Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Gdańskiej 18. Rozpisywały się gazety - 30 uczestników zajęć będzie tu miało nie tylko możliwość rozwijania swoich talentów w pracowniach ,ale też odpoczynek w rozległym ogrodzie. Będą poznawać tajniki komputerów, uczestniczyć w zajęciach pracowni ekologicznej, stolarskiej, plastycznej i rehabilitacyjnej. Sami będą przygotowywać posiłki i sprzątać . Jednym słowem – czas będzie wypełniony po brzegi. O tym, że placówka ta jest potrzebna, nikogo nie trzeba było przekonywać .

W styczniu 2005 roku odbyło się oficjalne otwarcie. Załoga i uczestnicy stanęli na głowie, wszystko lśniło. Kuchenka terapeutyczna przygotowała dla gości poczęstunek. Oprócz władz samorządu lokalnego nie zabrakło przedstawicieli z Gdańska; przybyli - dyrektor Krystyna Dominiczak i dyrektor Władysław Kanka.

Tak zaczęło się normalne codzienne życie w domu. Dzisiaj z usług naszego domu korzysta 38 uczestników z zaburzeniami psychicznymi. Dom posiada pomieszczenia do prowadzenia działalności wspierającej, aktywizującej i rehabilitacyjnej. Wyposażony jest w niezbędne sprzęty umożliwiające prowadzenie zajęć dla uczestników.

Załoga placówki - to terapeuci o różnych specjalnościach. Uczymy się samoobsługi, zaradności życiowej, funkcjonowania w codziennym życiu, spędzania wolnego czasu w ramach ośrodka i poza nim.

W ŚDS działa Rada Programowa jako organ opiniodawczo-doradczy. Rada w ramach dialogu społecznego wspiera kierownika domu. W skład Rady Programowej wchodzą przedstawiciele różnych instytucji, dyrektorzy szkół, przewodniczący Komisji Społecznej Urzędu Miasta, prezes Stowarzyszenia „Szukam Drogi", przedstawiciele lokalnych mediów.

Wychodzimy do muzeum, na pływalnię, do kina, spotykamy się z ciekawymi ludźmi. Organizujemy wspólne święta, imprezy okolicznościowe, (walentynki, dzień matki, 8 marca), spotkania rodzin, mamy grupę wsparcia dla rodzin. Kolędujemy w kościołach, wyjeżdżamy na wycieczki, na turnusy rehabilitacyjne. Organizujemy pikniki rodzinne.

W naszym domu zawiązały się przyjaźnie. Działa Rada Domu złożona z uczestników, wybrana w demokratycznych wyborach.

W ramach współpracy z Gimnazjum nr 2 w Chojnicach dwoje uczestników w profesjonalnym studio nagrało płytę.

Współpracujemy ze środowiskowymi domami samopomocy w Tucholi, Czersku i Bytowie, a także z innymi placówkami o podobnym profilu działalności, na przykład z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Chojnicach.

W zakresie usług fryzjerskich nasi uczestnicy korzystają z pomocy uczennic fryzjerek z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych. W miarę możliwości staramy się też pomagać innym przekazując prace wykonywane przez uczestników ŚDS na rzecz Hospicjum Domowego - na aukcję podczas festynu „Chojnickie Aniołowo". Co chwilę udowadniamy więc, jak wiele można się nauczyć i jak potrafimy dzielić się z innymi, bardziej potrzebującymi.

Zajęcia rekreacyjne

Od marca 2006 zaprzyjaźniliśmy się z uczestnikami Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych . Te dwa domy łączy Aleja M.A.K. – ścieżka wykonana przez uczestników ŚDS (Mariusza, Arka i Krzysia) w ogrodzie łączącym obydwa domy, umożliwiająca integrację podopiecznych obydwu placówek. Często odbywają się wspólne spotkania, podczas których następuje wymiana doświadczeń międzypokoleniowych – starsi przekazują młodszym swoją życiową mądrość, zaś młodsi starszym – swoją radość życia .Z takich spotkań integracyjnych każdy coś dla siebie wynosi. Mieliśmy też warsztaty malarskie prowadzone przez pastelistę z Cambridge, Polaka zamieszkującego w Anglii, pana Zygmunta Wiśniewskiego, ponieważ, jak mówił nasz artysta – malowanie może uleczyć duszę.

Dużą wagę przywiązuje się w Domu do aktywności ruchowej w myśl zasady „W zdrowym ciele – zdrowy duch". Dlatego wychodzimy na zwykłe spacery rekreacyjne oraz uprawiamy spacery z kijkami. Bierzemy udział w meczach, zawodach, turniejach i w Olimpiadzie Sportowej w ŚDS zorganizowane w bieżącym roku już po raz piąty dla wszystkich uczestników.

W roku 2007 dzięki pozyskanym sponsorom stworzono drużynę piłkarską złożoną z uczestników ŚDS, której trenerem został wolontariusz Aleksander Knitter . I wtedy się zaczęło. Najpierw był fotoreportaż „Piłkarze" autorstwa Aleksandra Knittera – zdjęcia opowiadają historię drużyny piłkarskiej ŚDS, a później turnieje piłkarskie ŚDS „Strzelam Gole" Mistrzostwa Pomorza. Z ambicją i wolą walki uczestników ŚDS, drużyna piłkarzy zaczyna odnosić sukcesy, zdobywając kolejne medale i puchary. Zwieńczeniem dotychczasowych sukcesów jest Udział w Międzynarodowej Lidze Piłki Nożnej Osób Niepełnosprawnych w Toruniu.

Po tych rozgrywkach nasza drużyna została sklasyfikowana na 9 miejscu w Europie

Grupa Teatralna ENIGMA

i jest trzecią drużyną w Polsce. Trzeba dodać, że w rozgrywkach brało udział łącznie po nad 300 drużyn, a eliminacje odbywały się w dziesięciu krajach. Za to osiągnięcie nasza drużyna otrzymała nominację w kategorii imprezy roku w Chojnickim plebiscycie Dokonania Roku 2012 i nagrody książkowe, które każdemu z uczestników wręczył Burmistrz Chojnic na spotkaniu w Ratuszu.

Rozgrywane mecze staja się okazją do rozwoju fizycznego, wyzwalają poczucie radości i spełnienia, a osiągnięte sukcesy pozwalają spełnić marzenia piłkarzy.

Wydajemy gazetkę ŚDS „Szukam Drogi" redagowaną przez Zespół złożony z uczestników ŚDS. Uczestnicy ŚDS czynnie uczestniczą też w życiu społeczności lokalnej. Każdy dzień to nauka, zabawa, świetna atmosfera, śmiech, a przede wszystkim niezapomniane przeżycia.

Smakowite efekty wspólnej pracy w kuchni

Autorka: Mariola Majewska – urodzona Sopocianka, mieszka w Chojnicach. Pielęgniarka, ukończyła także Studium Organizacji Pomocy Społecznej. Jedna z założycielek Uniwersytetu III Wieku w Chojnicach. Od prawie 8 lat jest Kierownikiem Środowiskowego Domu Samopomocy oraz kieruje Domem Dziennego Pobytu w Chojnicach. Szczególnie dumna jest z drużyny piłkarskiej ŚDS, która powstała kilka lat temu z jej inicjatywy i odnosi duże sukcesy. Mariola Majewska działa również w Stowarzyszeniu „Szukam Drogi" zrzeszającym członków rodzin osób niepełnosprawnych, a także tych wszystkich, którym bliska jest idea pomocy drugiemu człowiekowi. Stowarzyszenie działa na rzecz osób niepełnosprawnych, z chorobą Alzheimera oraz osób starszych.

Przygotowanie posiłków

Pracownia plastyczna

Pracownia edukacyjna

Drużyna piłkarska

Przykłady dobrych praktyk

A u nas w Bytowie...

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bytowie – ośrodek wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu gminy Bytów.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bytowie powstał w grudniu 2002 roku – dla 20 osób z zaburzeniami psychicznymi. Placówka mieściła się na dwóch poziomach – podopieczni i kadra mieli wówczas do pokonania wiele barier. Gmina w drodze konkursu zleciła prowadzenie Domu Fundacji „Sprawni Inaczej" w Gdańsku O/Kościerzyna.

Ośrodek czynny jest od godz. 7 do 15-tej. Świadczymy usługi dla 40 dorosłych osób z gminy Bytów oraz, jeśli jest taka potrzeba, przyjmujemy osoby dodatkowe.

Powierzchnia pierwotna ŚDS (w starych pomieszczeniach) - 192 metry kw. obecnie 563 m. kw. Placówka bez jakichkolwiek barier architektonicznych.

Posiadamy następujące pracownie: kulinarną, komputerową, plastyczną, stolarsko – tkacką, ceramiczną, terapeutyczno - opiekuńczą, umiejętności gospodarczych, mieszkania treningowe, salę rehabilitacyjną.

Na bazie pomieszczeń Domu prowadzona jest indywidualna rehabilitacja psychoruchowa wie 25 dzieci wielorako niepełnosprawnych z terenu Gminy Bytów – gmina wspiera finansowo to działanie, ponadto pozyskujemy na ten cel środki z PFRON, z 1% i innych darowizn. Fundacja w partnerstwie z gminą realizuje wiele projektów na różnorakie działania wspierające rehabilitację społeczną, leczniczą i zawodową osób niepełnosprawnych.

Nowa siedziba naszej placówki

Trochę historii Domu w Bytowie:

Dzięki wysiłkowi i staraniom samorządu gminnego – po 5 latach istnienia Domu - uzyskano zgodę wojewody na utworzenie placówki odpowiadającej na potrzeby osób niepełnosprawnych, między innymi:

2008 rok – adaptacja nowych pomieszczeń na potrzeby placówki , 415 tys. z Urzędu Marszałkowskiego oraz 180 tys. z Po-

24.04.2010 r. nastąpiło uroczyste otwarcie mieszkań treningowych. Honorowym gościem tej uroczystości była Pani Prezydentowa Danuta Wałęsa

Zajęcia popołudniowe dla dzieci

Uczestnicy podczas zajęć w pracowni kulinarnej

W pracowni rękodzieła oprócz typowych prac stolarskich wykonuje się prace techniką witrażu i fussingu

Co roku uczestniczymy w konkursie „POZAPOZY" - udało nam się zdobyć wyróżnienie w kategorii wokalnej (fot. u góry) oraz plastycznej (na dole)

Zajęcia popołudniowe dla dzieci

Zajęcia popołudniowe dla dzieci

Pracownia ceramiczna - garncarska

Kiermasz Wielkanocny - przygotowania

Pracownia komputerowa dysponuje nowoczesnym sprzętem, dzięki któremu uczestnicy uczą się skanować i kserować dokumenty, przygotowywać zdjęcia do prezentacji oraz bezpiecznego korzystania z Internetu, chętnie też odpoczywają grając w gry komputerowe

Kiermasz Wielkanocny – efekty...

Kiermasz Wielkanocny – efekty...

morskiego Urzędu Woj. na inwestycje i 12 tys. na doposażenie – liczba uczestników w 2009 r. wynosiła 29 osób.

2009 rok - poszerzenie oferty placówki o utworzenie 2 mieszkań treningowych dla 6 osób, nowoczesnej formy wsparcia służącej usamodzielnianiu podopiecznych.

Kwota dotacji 179 tys. z Pom. Urzędu wojewódzkiego w tym 140 tys. na inwestycje, 30 tys. na doposażenie.

- zwiększenie ilości miejsc do 35
- realizacja w partnerstwie z MOPS projektu „Milej na Miłej" , dotacja z fundacji „Parasol" 1.950 zł. – uporządkowaliśmy otoczenie Domu i stworzyliśmy miejsce do wypoczynku
- **2010 rok** – dotacja od wojewody pomorskiego w kwocie 35 tysięcy,
- z tego 15 tys. na wydatki inwestycyjne
- 20 tys. na doposażenie placówki.

Z dotacji na inwestycje zaadaptowano dla potrzeb placówki pomieszczenie gospodarcze**.**

Z dotacji na doposażenie zakupiono sprzęt do terapii sensorycznej (stelaż, przyrządy do ćwiczeń koordynacyjnych, stymulatory itp.), jest to terapia zintegrowana ukierunkowana na pobudzanie receptorów.

Ponadto doposażona została pracownia ceramiczna tut. zakupiono stoły, szafki, regały, koło garncarskie, toczki formy i inne narzędzia niezbędne do funkcjonowania pracowni.

2011 rok – z dotacji wojewody pomorskiego zakupiliśmy sprzęt komputerowy, doposażyliśmy placówkę w nowe meble, zakupiliśmy sprzęt muzyczny.

Dzięki realizacji wielu projektów, między innymi dotowanych z PFRON, zakupiliśmy dodatkowo: piec do wypalania gliny, krosno tkackie, piec do szkła i fussingu, kabinę doświadczania świata, komputery ze specjalistycznym oprzyrządowaniem.

Uczestniczymy w życiu lokalnej społeczności, bierzemy udział w licznych imprezach integracyjnych. Nasz Dom już 10 raz zorganizował w br. Kiermasz Wielkanocny – to impreza organizowana w Niedzielę Palmową, biorą w niej udział placówki z całego woj. pomorskiego, licznie odwiedzają mieszkańcy gminy i powiatu.

Staramy się nie tylko brać ale i dawać, przekazujemy więc prace naszych uczestników na aukcje podczas imprez charytatywnych lub środki pozyskane podczas takich imprez (ze sprzedaży swoich wyrobów) przekazujemy na określony cel.

Rok 2012 - jest dla nas szczególnym rokiem. W grudniu będziemy obchodzić 10 rocznicę powstania Środowiskowego Domu Samopomocy w Bytowie.

Ale póki co realizujemy trzy ciekawe projekty.

Z dotacji wojewody pomorskiego **„Od edukacji do integracji”,** gdzie nasi uczestnicy będą uczą się podstaw j. angielskiego i wezmą udział w warsztatach „Stracony czas nie istnieje”. Staramy się wesprzeć także otoczenie (rodziców/ opiekunów), stąd mamy dla nich: „szkołę dla rodziców”, zajęcia warsztatowe „Razem łatwiej”, muzykoterapię i relaksację. Wszystkie te zajęcia odbywać się będą po godzinie 15-tej.

Z dotacji Starostwa Powiatowego w Bytowie realizujemy projekt: „Sprawnych inaczej” start po zdrowie”. Tutaj nasi podopieczni uczyć się będą przygotowywania surówek, sałatek, poznają zasady zdrowego odżywiania, spotkają się ze stomatologiem, będą wyrabiać nawyk mycia zębów, uczyć się aktywności ruchowej poprzez chodzenie z kijkami nordnic walking.

Największą naszą radością jest dotacja z MPiPS na realizację projektu: „Kierunek Samodzielność”, w ramach którego 15 naszych podopiecznych weźmie udział w treningach całodobowych realizowanych na bazie mieszkań treningowych jakie posiada nasza placówka. Będą to treningi trzytygodniowe. Jeżeli przyniosą zakładane rezultaty będziemy je kontynuować w większym wymiarze.

Największe sukcesy? – nasza uczestniczka po udziale w projekcie „Gotowi do pracy” odbyła u nas staż, następnie była zatrudniona jako pracownik skierowany przez gminę na prace publiczne. Ukończyła zaocznie szkołę średnią, aktualnie skończyła studium: asystent osoby niepełnosprawnej. Pani Aldona (tak ma na imię nasza była uczestniczka) od 2 lat pracuje w naszym Domu jako pomoc terapeuty.

Dumni jesteśmy również z pozostałych naszych podopiecznych, którzy zawsze starają się wyróżniać i zdobywać jak najwięcej nagród.

W zamian za to staramy się z całego serca wzbogacić i urozmaicić pobyt w naszym Domu. Jednak nie ograniczają nas jego mury, co roku staramy się wyjeżdżać na wycieczki i wspólne wakacje.

Teraz wątek trochę osobisty: kiedy informowałam rodziców o możliwości całodobowych treningów w naszych mieszkaniach przy Środowiskowym Domu, jedna z matek powiedziała mi następujące słowa: (aby je usłyszeć warto było pracować 10 lat) „nigdy nie przypuszczałam, że mój niepełnosprawny syn, będzie tak godnie mógł żyć jako dorosły człowiek , w tak małym mieście”.

Autorki: Barbara Chmielecka - kierownik ŚDS w Bytowie od grudnia 2002r., wykształcenie psycholog - specjalizacja psychopedagogika; Marzena Jereczek - zatrudniona od grudnia 2012r., pedagog terapeuta, pracownia komputerowa.

Wspólna wycieczka

Ćwiczenia rehabilitacyjne przy drabinkach

Turnus rehabilitacyjny w Garczynie

Przykłady dobrych praktyk

A u nas w Gdańsku...

Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA

Inicjatywa została powołana do życia przez ludzi udzielających różnych form wsparcia – grona osób zajmujących się zawodowo od lat różnorodnymi aspektami pomocy społecznej.

Naszą misją jest budowanie sieci oparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a także przeciwdziałanie marginalizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY „MŁODZIEŻOWY SZOPEN"

80-268 Gdańsk, Chopina 42
Tel.: (58) 344 96 00/01

Ośrodek wsparcia dla dzieci i młodzieży wieku 13 – 21 lat, mieszkających na terenie Gdańska.

Oferta adresowana jest do młodych ludzi:

- nie radzących sobie z problemami życia codziennego,
- mających trudności z funkcjonowaniem w środowisku szkolnym, rówieśniczym czy rodzinnym,
- dotkniętych zaburzeniami psychicznymi, takimi jak: fobie szkolne, trudności adaptacyjne, zaburzenia nerwicowe, depresyjne, emocjonalne i inne związane z adolescencją.

Oferta terapeutyczna obejmuje m.in.:

- treningi interpersonalne oraz socjoterapię,
- poradnictwo psychologiczne oraz psychoedukację,
- zajęcia aktywizujące i trening umiejętności społecznych,
- zajęcia w pracowniach: teatralnej, artystycznej, muzycznej, sportowej i innych,
- terapię systemową rodzin i konsultacje rodzinne.

Pracujemy przez cały rok, od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30 – 16:00.

Na terenie placówki uczestnicy równolegle realizują obowiązek szkolny na poziomie szkoły gimnazjalnej i średniej. Podmiotem prowadzącym jest ZKPiG nr 32, tel. (58) 340 86 28.

PUNKT WSPARCIA ŚRODOWISKOWEGO „PRZY SZOPENIE"

Bezpłatna oferta wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz członków ich rodzin, mieszkańców Gdańska, bez względu na płeć i wiek.

W ramach działalności Punktu oferowane są następujące formy wsparcia:

Specjalistyczne konsultacje: wstępne diagnostyczne, psychologiczne, zawodowe i edukacyjne, socjalne, prawne oraz z zakresu mieszkalnictwa wspomaganego.

Treningi umiejętności społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi: grupowe i indywidualne formy treningowe z zakresu umiejętności społecznych, zajęcia socjoterapeutyczne.

Trening umiejętności zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi: grupowe i indywidualne formy treningowe z zakresu umiejętności zawodowych.

Spotkania promocyjno- informacyjne: spotkania organizowane dla przedstawicieli instytucji i organizacji nie zajmujących się profesjonalnie osobami z zaburzeniami psychicznymi a spotykającymi się, w ramach pełnionych zadań, z tą grupą społeczną (pracownicy socjalni MOPR, doradcy zawodowi PUP i WUP, kuratorzy sądowi, osoby zajmujące się treningiem mieszkaniowym osób z niepełnosprawnością intelektualną sprzężoną z zaburzeniami psychicznymi, nauczyciele gdańskich szkół, itp.). Głównym celem spotkań jest zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej problematyki osób z zaburzeniami psychicznymi i współpraca na rzecz tego środowiska.

1. Wsparcie informacyjne dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin: dotyczy przedstawiania oferty innych ośrodków czy instytucji, wspierających osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich rodziny.
2. Grupy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin: w ramach środków pozyskanych z innych źródeł, w tym z budżetu Wojewody Pomorskiego.
3. **Terapia indywidualna, rodzin i par, mediacje rodzinne.**

(Konsultacje odbywają się w dni robocze: od poniedziałku do czwartku w godz. 9:00-19:00 oraz w piątki w godz. 9:00-17:00.)

KLUB SAMOPOMOCY „CHOPIN CLUB"

Oferta zajęć popołudniowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi mieszkających na terenie Gdańska.

Spotykamy się trzy razy w tygodniu, od 15:30 do 18:30.

Zajęcia podzielone są na bloki:

- „Dzień Treningu Umiejętności Społecznych" – wyjścia do miejsc użyteczności publicznej,
- „Dzień Samorządności" – czas organizowany przez beneficjentów,
- „Dzień Kulinarny" – trening kulinarny prowadzący do powstania książki kulinarnej klubu.

Pobyt w klubie jest nieodpłatny. W czasie zajęć oferujemy ciepły posiłek, pokrywamy też większość kosztów związanych z uczestnictwem – bilety ZTM, wejściówki itp.

KLUB SAMOPOMOCY „DOLNOMIEJSKI KLUB"

80-822 Gdańsk, Toruńska 8/4 – w trakcie przenosin na 80-268 Gdańsk, Chopina 42
Tel.: (58) 344 96 00/01

Oferta zajęć popołudniowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi mieszkających na terenie Gdańska.

ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY „MŁODZIEŻOWY SZOPEN"

PUNKT WSPARCIA ŚRODOWISKOWEGO „PRZY SZOPENIE"

Spotykamy się trzy razy w tygodniu, od 15:30 do 18:30.

Zajęcia podzielone są na bloki:

- „Practice" – prozawodowy trening obsługi pakietu MS Office oraz urządzeń biurowych,
- „Ekran" – dyskusje wokół oglądanych filmów,
- „Przestrzeń" – wyjścia uspołeczniające do miejsc użyteczności publicznej.

Pobyt w klubie jest nieodpłatny. W czasie zajęć oferujemy ciepły posiłek, pokrywamy też większość kosztów związanych z uczestnictwem – bilety ZTM, wejściówki itp.

„REWITALIZACJA DOLNEGO MIASTA W GDAŃSKU" - PORADNIA DLA RODZICÓW „FOSA NA DOLNYM MIEŚCIE"

Od maja 2012r. na Dolnym Mieście wznowiła swą działalność Poradnia dla Rodziców „FOSA na Dolnym Mieście. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013.

W Poradni mieszkańcy rewitalizowanych ulic Dolnego Miasta mogą skorzystać z bezpłatnych specjalistycznych konsultacji. Poradnia czynna jest w godzinach od **9-18**.

W bezpłatnej ofercie m.in.:

Porady prawne – konsultacje, pomoc w formułowaniu pism urzędowych,

Doradztwo zawodowe - dla dorosłych oraz określanie profilu rozwoju zawodowego dla dzieci i młodzieży,

Logopeda – korekcja wad wymowy u dzieci i młodzieży,

Psycholog – konsultacje, terapia indywi-

KLUB SAMOPOMOCY „CHOPIN CLUB"

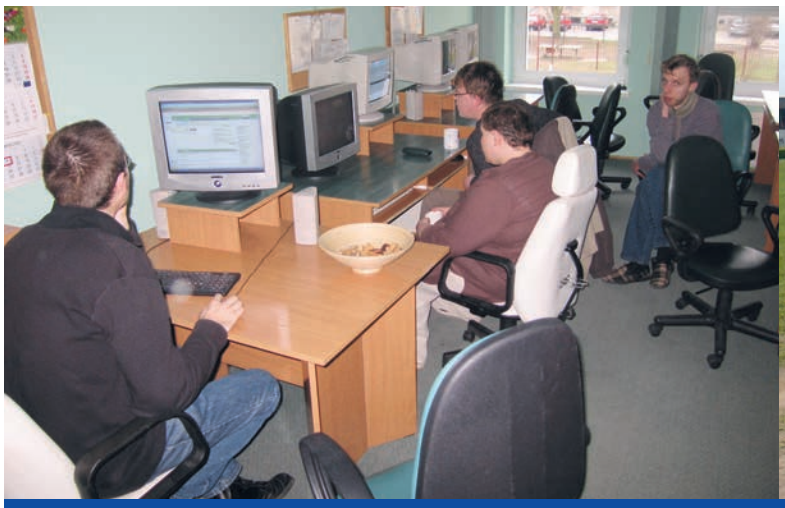

KLUB SAMOPOMOCY „DOLNOMIEJSKI KLUB"

FOSA na Dolnym Mieście

dualna, terapia par, terapia grupowa,

Seksuolog – konsultacje indywidualne i par, edukacja seksualna dla młodzieży,

Pedagog – pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych dzieci i młodzieży, pomoc rodzicom w rozwiązywaniu

problemów wychowawczych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, terapia pedagogiczna,

Animatorzy społeczni – organizacja czasu wolnego dla rodzin, zajęcia integrujące członków rodzin,

Asystenci rodziny – asysta i wsparcie rodzin, pomoc w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego w naturalnym środowisku rodziny.

MIESZKANIE CHRONIONE „WYSEPKA"

(Gdańsk ul. Grunwaldzka 127)

Oferta skierowana jest do osób z zaburzeniami psychicznymi. Mieszkanie chronione przeznaczone jest dla dwóch osób, jest miejscem czasowego pobytu. Trening mieszkaniowy przygotowuje osoby wymagające wsparcia do samodzielnego życia w otwartej społeczności.

Pomoc mieszkańcom „Wysepki" obejmuje następujące sfery:

- trening umiejętności samoobsługi, funkcjonowania w codziennym życiu, umiejętności społecznych i interpersonalnych,
- pomoc w realizacji podstawowych czynności życiowych, w załatwianiu spraw osobistych,
- podnoszenie sprawności i aktywności mieszkańców, zabezpieczenie potrzeb kulturalnych, rozwijanie kontaktów z rodziną i środowiskiem,
- trening samodzielności z elementami kształcenia pro zawodowego,
- prowadzenie treningu czynności z zakresu gospodarstwa domowego, higienicznego trybu życia, zarządzania dostępnymi środkami materialnymi.

„FOSA" NA SITOWIU

(Gdańsk, ul. Sitowie 45)

Od czerwca 2011r. w ramach Miejskiego projektu „Osiedle Sitowie" rozpoczęto realizację kolejnej formy mieszkalnictwa wspomaganego „Fosa na Sitowiu". Zadanie przeznaczone jest dla 8 osób z zaburzeniami psychicznymi.

W ramach oferty „FOSA na Sitowiu" odbywają się zajęcia oferowane przez różne podmioty realizujące zadania na Osiedlu Sitowie, są to m.in. zajęcia ze specjalistami, spotkania terapeutyczne, w grupach wsparcia, grupach edukacyjnych czy pracownie: rękodzieła, fotograficzną i inne. Jest to miejsce, gdzie można się spotkać, porozmawiać, poprosić o poradę.

Głównym celem projektu jest aktywizacja społeczna i zawodowa beneficjentów oraz zapewnienie miejsc hostelowych czasowego pobytu na czas trwania treningów uspołeczniających i zawodowych.

SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE

To kolejna oferta skierowana do osób z zaburzeniami psychicznymi, mieszkańców Gdańska. Podejmowane działania zakładają poprawę funkcjonowania zdrowotnego, psychospołecznego oraz zawodowego osób z zaburzeniami psychicznymi.

- Specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane są do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi i obejmują:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- interwencje i pomoc w życiu w rodzinie,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi,
- usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu,
- pomoc mieszkaniową (uzyskaniu mieszkania, organizowaniu napraw, kształtowaniu relacji z sąsiadami);

- Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla

osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone są przez osoby posiadające doświadczenie i kwalifikacje pozwalające świadczyć te usługi.

- Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są w dni powszednie, świąteczne i wolne od pracy, zgodnie z decyzją administracyjną.

GRUPA WSPARCIA WRAZ Z ELEMENTAMI PSYCHOEDUKACJI I TRENINGU DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI „WESPRZYJ MNIE"

- oferta skierowana jest do osób doświadczających kryzysu psychicznego z województwa pomorskiego. Projekt „Wesprzyj mnie" jest kontynuacją działań od 2009 roku.

Projekt zakłada realizację cyklu dwugodzinnych spotkań grupy wsparcia z elementami psychoedukacji prowadzonymi przez psychologa i gościnie przez lekarza psychiatrę czy prawnika. Ponadto treningi psychologiczne m.in. z zakresu radzenia sobie ze stresem, negatywnymi emocjami, czy trening komunikacji i asertywności.

Pod czujnym okiem prowadzącego grupę, uczestnicy spotkań dzielą się swoimi problemami oraz nabywają potrzebnych umiejętności.

ZAJĘCIA SOCJOTERAPEUTYCZNE „UZALEŻNIJ SIĘ OD MĄDROŚCI"

Zajęcia socjoterapeutyczne kontynuowane od 2010 roku, mają na celu pomoc psychologiczną oraz poprawę funkcjonowania społecznego młodzieży w wieku 13-18 lat poprzez:

- odreagowanie napięć emocjonalnych;
- nabycie umiejętności rozpoznawania i wyrażania emocji;
- rozwiązywanie konfliktów, nauka współdziałanie w grupie i komunikacji;- wspieranie rozwoju emocjonalnego i społecznego.

Działanie dofinansowane ze środków Gminy Miasta Gdańska.

DZIAŁALNOŚĆ KRÓTKOTERMINOWA – PROJEKTOWA

- organizacja szkoleń i treningów z zakresu rehabilitacji psychospołecznej i zawodowej skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi
- organizacja spotkań i konferencji służących zwiększaniu świadomości społecznej z zakresu problematyki osób z zaburzeniami psychicznymi,
- organizacja wyjazdów i imprez rekreacyjno- integracyjnych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- współorganizacja festynów skierowanych do środowiska osób z zaburzeniami psychicznymi,
- promowanie twórczości własnej osób niepełnosprawnych.

Na następnej stronie prace autorstwa Pawła Nowaka.

MIESZKANIE CHRONIONE „WYSEPKA"

Mieszkalnictwo wspomagane – FOSA na Sitowiu

2U
XX

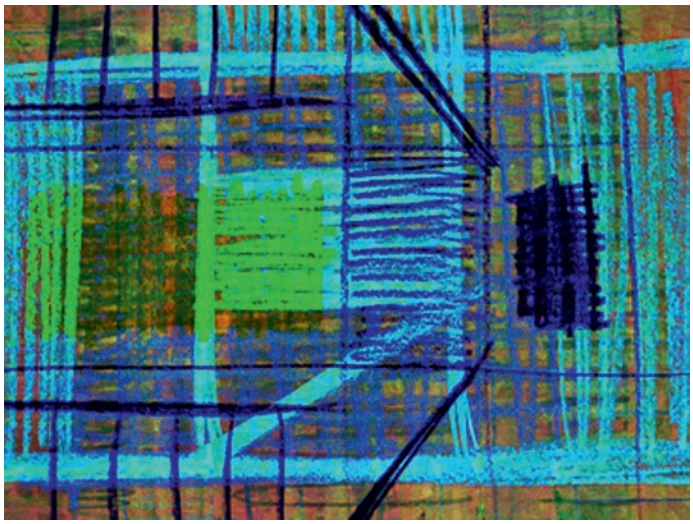

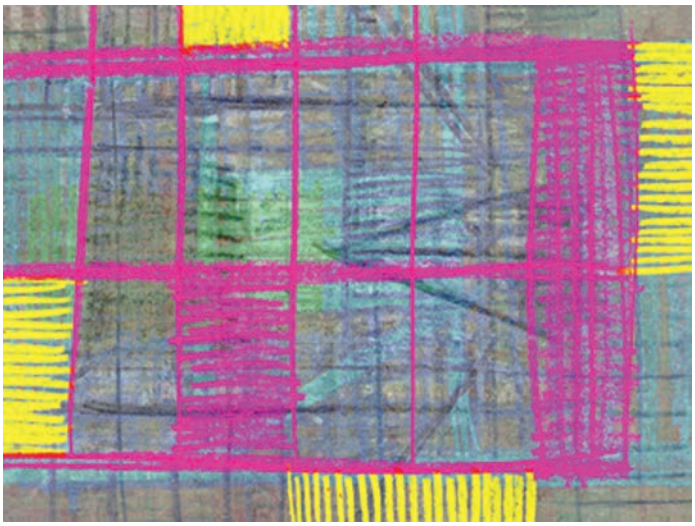

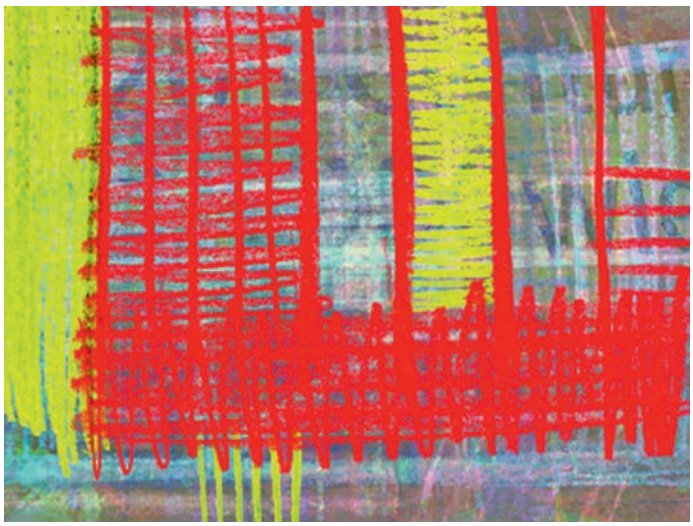

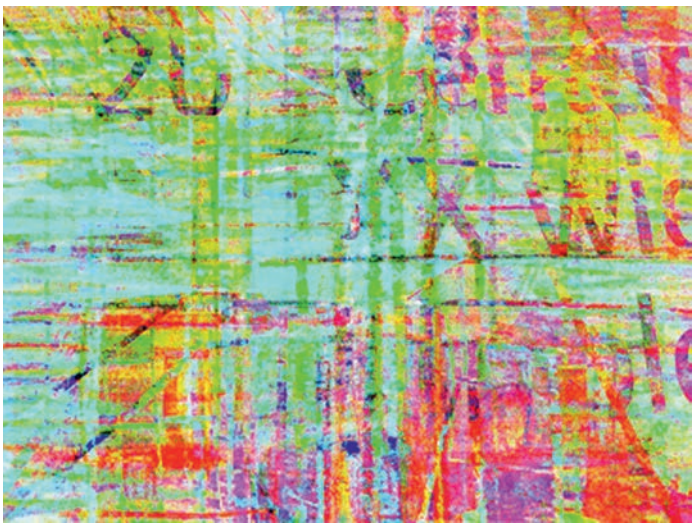

Przykłady dobrych praktyk

A u nas w Gdyni...

Poniżej przedstawiamy działania pomocowe, wspierające, środowiskowe gdyńskich instytucji i organizacji adresowane do osób doświadczających problemów zdrowia psychicznego i ich rodzin.

Dlaczego i gdzie do psychiatry?

Zastanawiając się nad zaburzeniami psychicznymi trzeba postawić sobie pytanie komu potrzebny jest psychiatra i fachowa pomoc terapeutyczna? Czy opieka psychiatryczna upowszechniła się już w naszej narodowej praktyce a zwłaszcza w świadomości?

Do psychiatry, psychologa czy psychoterapeuty zgłaszają się osoby doświadczone silnymi przeżyciami, po kryzysach, osoby, które łatwo i bez wyraźnego uzasadnienia popadają w przygnębienie lub złość, lub odczuwają zniechęcenie, zmęczenie, nieustające poczucie winy, czasem nawet myśli samobójcze, osoby mające problemy z pamięcią i koncentracją, lub te, które odczuwają silny lęk, utrudniający normalne funkcjonowanie (boją się wyjść z domu, spotykać z ludźmi, załatwiać swoje sprawy). Czasem pomocy psychiatrycznej szukają osoby nastawione wrogo wobec swojego otoczenia, przekonane o byciu prześladowanym czy obserwowanym. Fachowej pomocy zaczynają również szukać osoby, których życie stało się od jakiegoś czasu po prostu mało satysfakcjonujące, przestały odczuwać radość, i nie potrafią cieszyć się tym co ich otacza.

W ostatnich latach system opieki psychiatrycznej w Polsce stawia sobie jako jedno z najważniejszych zadań zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi łatwego dostępu do wielostronnej, i kompleksowej opieki. Optymalnym modelem organizacyjnym dla takiego działania jest model centrum zdrowia psychicznego, gdzie opiekę psychiatryczną sprawuje stały zespół terapeutyczny składający się z wielu, różnych profesjonalistów, koordynujący opiekę nad pacjentem we wszystkich formach opieki psychiatrycznej, wsparcia społecznego i zawodowego. Centra zdrowia psychicznego docelowo w swojej strukturze mają integrować różne formy leczenia psychiatrycznego w tym m.in. poradnię zdrowia psychicznego, oddział dzienny psychiatryczny, zespół leczenia środowiskowego oraz mieć dostęp do oddziałów psychiatrycznych całodobowych.

W naszym województwie istnieje wiele miejsc, gdzie można uzyskać fachową pomoc psychiatryczną, terapeutyczną oraz wsparcie psychospołeczne. Miejsca te często nie są powszechnie znane, wielokrotnie brak jest współpracy i przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi placówkami. **W Gdyni jednym z takich miejsc jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Animus".** Będąc w centrum miasta w zaciszu starych kamienic można odnaleźć „dobrą myśl" i pozytywną energię („Bonus animus" z łac. „dobra myśl"). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Animus" działa jako centrum zdrowia psychicznego i psychoterapii od 2009 roku. Pracuje w nim doświadczony zespół psychiatrów, psychologów i psychoterapeutów zajmujących się terapią osób cierpiących na choroby i zaburzenia psychiczne. Psychoterapia prowadzona jest pod stałą superwizją. Czym jest psychoterapia? To forma leczenia, która pomaga poznać, zrozumieć i zmienić mechanizmy prowadzące do pojawiania się różnych objawów chorobowych (lęków, depresji, uzależnień, fobii, natręctw, zaburzeń zachowania itp.) Jest również formą doskonalenia siebie, pomaga uporać się z różnymi problemami, pozwala pełniej realizować siebie, swoje potrzeby, pragnienia, budować satysfakcjonujące relacje z innymi ludźmi. W strukturach NZOZ „Animus" działa Prywatna Poradnia Zdrowia Psychicznego, która oferuje pomoc psychiatryczną i psychologiczną w tym różne formy psychoterapii: psychoterapię indywidualną, grupową, par, psychoterapię rodzin. W Poradni prowadzone są zajęcia warsztatowe z zakresu asertywności, umiejętności interpersonalnych, warsztaty dla osób walczących z depresją, treningi relaksacyjne i ćwiczenia oddechowe. Od stycznia 2011r. w ramach NZOZ „Animus" działa Dzienny Oddział Psychiatryczny Leczenie w Oddziale jest bezpłatne – kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. W Oddziale leczone są osoby z rozpoznaniem depresji, zaburzeń afektywnych dwubiegunowych, nerwicy, zaburzeń osobowości, osoby po kryzysach. Oddział pracuje w formule społeczności terapeutycznej. Ideą społeczności terapeutycznej jest budowanie atmosfery zaufania, swobodnej i otwartej komunikacji, uważności na siebie, otwartego dzielenia się myślami dotyczącymi rozumienia życia psychicznego i zachowania. Praca terapeutyczna odbywa się równolegle w dwu grupach. Jedna z nich ma profil poznawczy, gdzie kładziony jest nacisk na zmianę schematów myślowych, które wpływają na gorsze samopoczucie i funkcjonowanie. Grupa ta przeznaczona jest głównie dla osób z zaburzeniami afektywnymi (zaburzenia depresyjne, choroby afektywne dwubiegunowe). Druga grupa pracuje w oparciu o proces grupowy z akcentem na wzajemne relacje uczestników grupy, z zastosowaniem interwencji integrujących i wzmacniających poszczególnych członków grupy, przeznaczona głównie dla pacjentów z zaburzeniami lękowymi (nerwice) oraz zaburzeniami osobowości. Równolegle do terapii w grupie odbywają się zajęcia terapeutyczne w formie psychodramy, psychorysunku, muzykoterapii, relaksacyjne, oddechowe, warsztaty asertywności, diagnostyka psychologiczna i psychiatryczna, leczenie farmakologiczne, psychoterapie indywidualne, par oraz konsultacje rodzinne. W procesie leczenia, terapii i rehabilitacji istotnym czynnikiem jest wsparcie psychospołeczne, spotkania z rodzinami oraz osobami zaangażowanymi w leczenie, współpraca z instytucjami zaangażowanymi w aktywizację zawodową i stanowiącymi wsparcie społeczne, jak również ośrodkami prowadzącymi terapię uzależnienia. Oddział nie zajmuje się leczeniem uzależnień. Pobyt w Oddziale Dziennym trwa standardowo 12 tygodni, zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach dopołudniowych. Przyjęcie odbywa się po rozmowie kwalifikacyjnej, której termin jest wcześniej ustalany telefonicznie. Od lipca 2012r. w strukturze NZOZ Animus rozpoczął pracę Zespół Leczenia Środowiskowego, którego działanie jest finansowane przez NFZ co daje możliwość nieodpłatnych świadczeń. Zespół swoją opieką obejmuje osoby powyżej 18 roku życia, które wyraziły na to zgodę (leczenie jest dobrowolne). Zgłoszenie do leczenia przez Zespół Środowiskowy jest możliwe przez samego pacjenta, jego rodzinę, oddział szpitalny, pomoc społeczną lub inne instytucje i osoby zainteresowane. Zgłoszenie odbywa się osobiście lub telefonicznie. Po zgłoszeniu ma miejsce wizyta konsultacyjno-diagnostyczna lekarza psychiatry, podczas której dokonuje się kwalifikacja pacjenta do leczenia w Zespole bądź skierowanie do innej właściwej formy leczenia lub rehabilitacji. Każdy z pacjentów ma opracowywany przez Zespół indywidualny program terapii. Ideą Zespołu Leczenia Środowiskowego jest leczenie i rehabilitacja pacjenta w miejscu jego zamieszkania. Dzięki temu unika się rozdzielania pacjenta z miejscem, gdzie przebywa na co dzień – pacjent objęty opieką środowiskową ma również możliwość kontynuowania terapii i leczenia bez konieczności przerywania nauki, pracy. Opieką środowiskową obejmuje się także osoby, które ze względu na nasilenie objawów chorobowych i związane z tym zaburzenia funkcjonowania nie mogą korzystać z innych form psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej a nie wymagają całodobowej hospitalizacji w szpitalu psychiatrycznym. Głównymi celami leczenia środowiskowego jest stałe monitorowanie stanu psychicznego osoby chorej, motywowanie do leczenia, szybkie

NZOZ „Animus" – jeden z naszych gabinetów

Biuletyn współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

reagowanie w sytuacjach pogorszenia stanu zdrowia, prowadzenie oddziaływań mających na celu pogłębianie wiedzy na temat choroby, jej objawów, leczenia, zachęcanie do podejmowania różnych aktywności mających na celu poprawę funkcjonowania społecznego i zawodowego, stała współpraca z rodzinami i opiekunami chorych. Oferta Zespołu Leczenia Środowiskowego kierowana do pacjentów obejmuje: leczenie farmakologiczne, psychoterapię indywidualną, psychoterapię rodzin i konsultacje rodzinne, wsparcie społeczne, poprawę umiejętności społecznych, psychoedukację na temat choroby psychicznej. W Zespole Leczenia Środowiskowego NZOZ Animus leczeni są pacjenci mieszkający w Gdyni i okolicach. Zespół nie zajmuje się leczeniem uzależnień. Terapia prowadzona jest w formie wizyt terapeutów lub lekarzy w miejscu zamieszkania pacjenta oraz różnych form oddziaływań terapeutycznych prowadzonych stacjonarnie.

Kontakt: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Animus", ul. Bema 5/1 81-386 Gdynia, Tel. 728 930 472

Środowiskowy Dom Samopomocy

81 - 230 Gdynia, ul. Wąsowicza 3,
tel. 58 622 36 03,
e-mail: sdswasowicza@mopsgdynia.pl

Celem działalności ośrodka jest zapobieganie izolacji społecznej, podnoszenie jakości życia uczestników oraz utrzymywanie i zwiększanie ich aktywności poprzez prowadzenie zajęć wspierająco - aktywizujących, np. trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności społecznych, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, rehabilitację ruchową, poradnictwo psychologiczne, terapię zajęciową, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych. Poza tym w ŚDS prowadzone są zajęcia dodatkowe skierowane do środowiska lokalnego, np. gimnastyka ogólnousprawniająca dla seniorów z dzielnicy, grupa wsparcia dla opiekunów osób z zespołami otępiennymi, punkt wsparcia neurologopedycznego i psychologicznego dla osób z zaburzeniami mowy o typie afazji.

Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony jest dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Uczestnikami domu mogą być osoby dorosłe (od 50 r.ż.) wykazujące przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, tj. choroby otępienne, łagodne zaburzenia procesów poznawczych.

KLUB 123… & Punkt Informacyjny RADAR

(Gdynia, ul. Warszawska 42, tel. 797 993 618, e-mail: radar@mopsgdynia.pl)

Klub 1,2,3… zaprasza osoby po kryzysach psychicznych. Jego celem jest wspieranie aktywności społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez m.in.: Zajęcia aktywizująco – integrujące, Spotkania z literatura i prasą, rekreacyjne zajęcia plenerowe, trening umiejętności społecznych, spotkania z psychologiem. Z oferty klubu mogą skorzystać osoby z zaburzeniami psychicznymi, potrzebujące pomocy, niekoniecznie z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Klub czynny jest od poniedziałku do piątku od 11.00 do 18.00.

W punkcie udzielane są informacje o dostępnych formach wsparcia dla osób po kryzysach psychicznych, osób chorujących psychicznie, osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Ponadto Punkt ma na celu upowszechnianie wiedzy, promowanie zdrowia psychicznego i animowanie działań na jego rzecz..

RBS Rodzina bliżej siebie (RBS) – panel osób niepełnoprawnych

(Biuro i siedziba Klubu, 81-341 Gdynia ul. Wendy 7/9; Tel.(58) 620-88-07)

Projekt realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni skoncentrowany jest na działaniach zmierzających do integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Klienci objęci są indywidualnym wsparciem przez doradców osób niepełnosprawnych. W 2011 roku z oferty projektu skorzystało 39 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Cele uczestników realizowane są w oparciu o narzędzia aktywnej integracji.

W zakresie zawodowym są indywidualne i grupowe doradztwo zawodowe, kursy i szkolenia, treningi pracy, wolontariat oraz indywidualne i grupowe wsparcie psychologiczne. Ponadto terapia zajęciowa, warsztaty komputerowe.

Nieodłączną częścią Panelu Osób Niepełnosprawnych jest funkcjonujący Klub Samopomocy prowadzony prze animatora metodą terapii zajęciowej. W ramach klubu funkcjonuje dyskusyjny klub filmowy, kółko fotograficzne, nauka j. angielskiego. Oferowane są także wyjścia do placówek kulturalno-oświatowych, wycieczki.

We wspomnianych działaniach osobami wspierającymi na ścieżce zmiany są doradcy osób niepełnosprawnych. Są to zatrudnieni pedagodzy oraz psychologowie posiadający wiedzę oraz doświadczenie w zakresie aktywizacji społecznej oraz zawodowej. W uaktywnieniu na rynku pracy jest pomocny zatrudniony doradca zawodowy oraz trener pracy. Usługi doradcy zawodowego specjalizującego się we wspieraniu osób niepełnosprawnych w zwiększaniu aktywności zawodowej ; wsparcie trenera pracy w poszukiwaniu i początkowym okresie pracy, wolontariacie i treningach pracy oraz monitoring zatrudnienia.

W Gdyni WSPAK… na tak…

Uczestnicy projektu zaangażowani są także w kolportaż **Magazynu WSPAK**, który promuje postawy obywatelskie, rozwój społeczności lokalnych, porusza tematy alienacji społecznej i biedy. Jest on źródłem utrzymania osób, które z różnych powodów są zagrożone wykluczeniem społecznym. Po sprzedaży, beneficjenci rozliczają się z utargu, oddając połowę zarobku wydawnictwu (jest to koszt druku czasopisma). W ten sposób kolporter wypracowuje dla siebie zapomogę, której wartość jest uzależniona od liczby sprzedanych egzemplarzy. Sprzedaż czasopisma to pomoc osobom niepełnosprawnym w sprawdzeniu swoich możliwości w treningu pracy.

Klubu Samopomocy przy Zespole Opiekuńczym w Gdyni

ul. Fredry 3, 81-376 Gdynia, tel. 058 661 65 26, e-mail: zo@mopsgdynia.pl

Klub Samopomocy przeznaczony jest dla osób starszych wykazujących przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych – w tym z problemem alkoholowym. Celem klubu jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego poprzez aktywizację mieszkańców miasta Gdyni w pokonywaniu i przezwyciężaniu różnego rodzaju problemów. Członkostwo w Klubie Samopomocy jest dobrowolne, nieodpłatne i nie wymaga decyzji administracyjnej. Klub Samopomocy dysponuje 12 miejscami. Obecnie w zajęciach bierze udział do 14 osób. Zajęcia odbywają się w dni powszednie: w poniedziałek i czwartek w godzinach 16.00 – 18.00 oraz wtorek, środę i piątek w godzinach od 8.30 – 11.30.

W ramach zajęć odbywają się: gimnastyka ogólnorozwojowa, zajęcia grupowe z psychologiem, muzykoterapia, zajęcia plastyczne, zajęcia kulinarne, treningi pamięci, słuchowiska radiowe, gry i zabawy towarzyskie, spotkania integracyjne, wspólne wyjścia do kina, teatru, muzeum itp.

Środowiskowy Dom Samopomocy

(Gdynia, gen. Stanisława Maczka 1, tel: 58 622-88-55 , e-mail: sds@mopsgdynia.pl)

Dom jest przeznaczony dla osób dorosłych z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi w okresie remisji choroby, mających trudności w życiu codziennym, wymagających wsparcia niezbędnego do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Decyzję o skierowaniu do Ośrodka wydaje Dzielnicowy Ośrodek Pomocy Społecznej na wniosek ŚDS. Konieczne jest zaświadczenie od lekarza POZ i prowadzącego lekarza psychiatry. Systematyczne leczenie jest warunkiem korzystania z oferty Domu. Uczestnicy mają możliwość korzystać z różnorodnych zajęć: psychoterapii grupowej, spotkań indywidualnych z psychologiem, społeczności, aktywizacji procesów poznawczych, pracowni plastycznej, witrażowej, majsterkowania, rozwijać swoje zainteresowania na warsztatach fotograficznych, w grupie teatralnej, korzystać z siłowni i hipoterapii. Własny dorobek twórczy prezentują uczestnicy na wystawach i spektaklach organizowanych przez Dom. Kilka razy w roku uczestnicy wyjeżdżają na jednodniowe wycieczki autokarowe. Organizowane są też wyjazdy terapeutyczno – rekreacyjne, wyjścia do kina i placówek kulturalnych. Zespół terapeutów współpracuje w przygotowaniu planu zajęć z samorządem uczestników, co daje możliwość zapewnienia takich zajęć, które odpowiadają potrzebom podopiecznych.

Więcej informacji na **www.mopsgdynia.pl**

Przykłady dobrych praktyk

A u nas w pomorskim...

POMORSKA KOALICJA NA RZECZ ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Grupa inicjatywna Koalicji, która zawiązała się 25 września 2011 r. postawiła sobie za cel powołanie w naszym województwie partnerstwa, aby uzyskać rzeczywistą poprawę sytuacji i jakości życia osób doznających problemów ze zdrowiem psychicznym, a także ich rodzin.

Zdajemy sobie sprawę, że wymaga to wielu zmian - na polu ekonomicznym, politycznym i w świadomości społecznej.

Jednak na początku naszej drogi przyjmujemy jako główne zadanie pozyskanie partnerów i środków dla stworzenia ośrodka umożliwiającego gromadzenie, upowszechnianie oraz zorganizowanie wymiany informacji potrzebnej do efektywnej działalności Partnerstwa - Koalicji.

W dalszej perspektywie nasze działania koncentrować się będą na następujących zagadnieniach:

-tworzenie płaszczyzny współpracy wszystkich podmiotów publicznych, prywatnych i z trzeciego sektora, aby system służył rozwiązaniom tworzącym środowiskowy model leczenia i wsparcia;

-zbieranie opinii, organizowanie dyskusji, pracy grup roboczych;

-upowszechnianie informacji o realizacji założeń NPOZP;

-lobbowanie na rzecz pożądanych systemowych zmian w sferze ochrony zdrowia psychicznego;

-tworzenie w regionie lokalnych koalicji na rzecz zdrowia psychicznego, aby rozwiązania maksymalnie dostosowywać do potrzeb i zasobów lokalnych.

Wszystkich zainteresowanych włączeniem się do naszych prac odsyłamy na stronę: www.swietywalenty.pl

Przykłady dobrych praktyk

Ekonomia społeczna

Stowarzyszenie „Solidarni Plus" EKO Szkoła Życia w Wandzinie

77-323 Wandzin poczta Polnica
tel.: 59-832-34-13,
ekoszkolazycia@poczta.onet.pl,
www.ekosz.republika.pl

EKO „Szkoła Życia" w Wandzinie to największy w Polsce ośrodek dla osób uzależnionych od narkotyków, alkoholu, zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. Powstał 10 listopada 1989 r. Jego powstanie zainicjował Marek Kotański, który został pierwszym prezesem. Od wielu lat Stowarzyszenie prowadzi Donat Kuczewski – biznesmen i społecznik, współtwórca stowarzyszenia.

W 1992 roku Stowarzyszenie przejęło od Bydgoskiej Fabryki Kabli zrujnowany XIX-wieczny pałacyk myśliwski, 10 ha ziemi i kilka pomieszczeń gospodarczych. Lokalizacja na ośrodek była bardzo dobra - las, miejsce oddalone 5 km od najbliższej wsi, które pozwoliło uniknąć ewentualnych sprzeciwów miejscowej społeczności.

W Wandzinie powstało ekologiczne przedsiębiorstwo społeczne, zajmujące się hodowlą rodzimych ras królików i kur, uprawą starych wysokopiennych odmian drzew owocowych, a także tradycyjnym przetwórstwem warzyw i owoców.

Od początku działalności ośrodek wdrażał zasady ekonomii społecznej, choć wtedy jeszcze tak się tego nie nazywało. Z jednej strony praca pacjentów miała zapewnić samowystarczalność finansową, natomiast z drugiej miała służyć terapii i powracaniu do życia w społeczeństwie.

W 1996 roku – w związku z trudnościami w uzyskaniu pomocy medycznej dla osób uzależnionych – stowarzyszenie utworzyło i zarejestrowało Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który działa do dziś. Obejmuje on obecnie 3 oddziały kontraktowane ze środków NFZ:

- 12-miesięczny oddział leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych dla osób od 16. do 30. roku życia,
- 8-tygodniowy oddział terapii uzależnień od alkoholu,
- oddział opiekuńczo-leczniczy

Ośrodek przyjmuje także osoby bezdomne i wspiera te, które są w kryzysach życiowych. Podopieczni żyją i pracują w ośrodku, a za świadczoną pracę nie otrzymują wynagrodzenia. Zajęcia pacjentów są elementem terapii i resocjalizacji – w ten sposób zdobywają oni umiejętności i kwalifikacje niezbędne do podjęcia pracy po opuszczeniu ośrodka. Wszystkie zajęcia wykonują pod nadzorem instruktorów zawodów lub opiekunów. Ludzie uczą się tutaj podstawowych umiejętności – odpowiedzialności, punktualności, rzetelności itp. po to, żeby móc odnaleźć się na rynku pracy po opuszczeniu ośrodka.

Ośrodek prowadzi od wielu lat kilka działań w ramach niegdyś realizowanego programu „Ochrona Różnorodności Biologicznej":

Hodowla królika polskiego popielniańskiego – hodowla zachowawcza gatunku zagrożonego wyginięciem. Ośrodek ma w tej dziedzinie świetne rezultaty – co roku króliki z Wandzina otrzymują złote medale na Międzynarodowych Targach Poznańskich „Polagra", są także pokazywane na wielu wystawach. Od początku realizacji programu sprzedano ponad 10 tys. sztuk królików. Stadem, liczącym ok. 200 sztuk, opiekuje się dwóch podopiecznych ośrodka.

Uprawa drzew owocowych starych odmian rodzimych w ramach programu realizowanego od 2001 roku. Sadzonki ponad 50 odmian (m.in. antonówka, malinówka, koksa, szara reneta), uprawianych w szkółkach ośrodka, są sprzedawane rolnikom i sadownikom, przez co stają się zaczątkiem nowych sadów. Od początku programu ponad 40 tys. drzewek zostało sprzedanych i wysadzonych, głównie na terenie powiatu człuchowskiego. Ponadto podopieczni ośrodka wraz z mieszkańcami posadzili drzewka owocowe wokół urzędu gminy w Przechlewie, szkoły, posterunku policji, cmentarza, przy lasach i przy polnych drogach. Wszystkimi pracami sadowniczymi podopieczni ośrodka zajmują się pod nadzorem wykwalifikowanych pracowników.

Hodowla kury zielononóżki kuropatwianej, wpisanej na czerwoną listę ginących gatunków FAO – Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa realizowana w ramach tego samego programu od 2002 roku. Pierwsze sztuki na założenie hodowli ośrodek otrzymał od Dolnośląskiej Fundacji Ekorozwoju. W latach 2003–2008 rocznie hodowano 3–4 tys. kurcząt, sprzedawano je m.in. okolicznym gospodyniom oraz Społecznemu Instytutowi Ekologicznemu, który zajmuje się popularyzacją starych polskich ras. Kurczęta trafiły także do Wspólnoty „Chleb Życia" siostry Małgorzaty Chmielewskiej oraz do wielu gospodarstw agroturystycznych i indywidualnych. Obecnie ośrodek hoduje kilkaset kur na własne potrzeby.

Przetwórnia oraz suszarnia owoców i

Biuletyn współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

warzyw, zbudowana została w 2005 roku. Zajmują się nią podopieczni ośrodka oraz zatrudnione w nim osoby z zewnątrz. W budowie przetwórni brali udział mieszkańcy ośrodka i osoby bezrobotne z powiatu człuchowskiego. Bezrobotni zostali zatrudnieni w ramach prac publicznych przez PUP w Człuchowie. Budowa przetwórni została sfinansowana ze środków Programu Małych Dotacji Globalnego Funduszu Ochrony Środowiska (GEF/SGP), utworzonego przez „Program Narodów Zjednoczonych ds. rozwoju" (UNDP), środków samorządu, prywatnych sponsorów i własnych. Przetwarzane są tu owoce z ogrodów i sadów ośrodka. Część wykorzystywana jest na potrzeby placówki, reszta – przeznaczana na sprzedaż. W przetwórni zatrudnionych jest na stałe pięć kobiet mieszkających w okolicy ośrodka.

Oprócz tego ośrodek prowadzi hodowlę trzody chlewnej i bydła oraz uprawia warzywa i owoce na własne potrzeby. Dzięki pieniądzom zarobionym ze sprzedaży kurcząt można było w 2004 roku uruchomić własną oczyszczalnię ścieków. Kosztowała ona 560 tys. zł, z czego 250 tys. zł uzyskano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska. Ośrodek stosuje system ogrzewania biomasą, co jest znacznie tańsze niż tradycyjne systemy grzewcze. Środki na budowę tego systemu uzyskano z programu GEF/SGP. Do ogrzewania wykorzystuje się też – dzięki współpracy z Nadleśnictwem Człuchów – odpady drewna, zbierane przez mieszkańców ośrodka w okolicznych lasach.

Wykorzystanie tych działań z zakresu szeroko pojętej ekologii są swoistą formą readaptacji i reintegracji społecznej.

W EKO „Szkole Życia" obowiązuje system terapeutyczno-readaptacyjny opracowany i wdrożony przez kadrę ośrodka. Głównym jego elementem są grupy terapeutyczne, których członkowie wykonują konkretne zadania w gospodarstwie. Grupa wybiera swojego lidera, a każda osoba ma przypisane stanowisko pracy, za które odpowiada. Każdy dzień jest zaplanowany i wypełniony zajęciami terapeutycznymi. Mieszkańcy ośrodka i kadra tworzą tzw. społeczność terapeutyczną. Codziennie rano wspólnie podsumowują poprzedni dzień i planują następny, rozwiązują problemy, rozstrzygają konflikty, relacjonują stan hodowli i upraw. Obowiązuje ścisły regulamin (np. nie wolno pić alkoholu, brać narkotyków, stosować przemocy). Jego złamanie lub niestosowanie się do zasad wspólnoty mogą skutkować nawet usunięciem z ośrodka przez społeczność lub kadrę.

Taki **demokratyczny charakter zarządzania wewnątrz społeczności** pozwala osiągać trwałe efekty zarówno w pracy terapeutycznej z osobami uzależnionymi, jak i funkcjonowaniu gospodarczym ośrodka.

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Jesteśmy" w Bytowie

Warsztat Terapii Zajęciowej w Bojanie

Z myślą o swoich podopiecznych EKO „Szkoła Życia" tworzy i realizuje różne programy, m.in.:

Szkolenia i kursy, umożliwiające mieszkańcom ośrodka oraz – sporadycznie – chętnym z regionu zdobycie zawodu sadownika, glazurnika, elektryka, stolarza, dekarza, operatora wózków widłowych, spawacza. Szkolenia prowadzone są w ramach programu „Bezdomność" oraz innych projektów krajowych i unijnych, np. Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Funduszy Norweskich.

Obozy terapeutyczno-motywacyjne dla osób uzależnionych, na których prowadzone są m.in. zajęcia wzmacniające zdolności zachowania abstynencji i zwiększające umiejętności życiowe, czyli przystosowanie do codziennego życia. W czasie obozu uczestnicy biorą udział w sesjach terapeutycznych.

Programy terapeutyczne i readaptacyjne, wśród nich: – „Być matką" – pilotażowy, pierwszy w Polsce projekt, realizowany od czerwca 2007 roku. Umożliwia on zakażonym wirusem HIV i chorym na AIDS kobietom w ciąży i po porodzie wychowywanie dzieci i powrót do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. W jego ramach prowadzone są grupy wsparcia dla matek i ojców, terapia rodzinna, zajęcia na temat antykoncepcji, zajęcia rehabilitacyjne dla kobiet, zajęcia przygotowujące do pełnienia roli matki i żony, grupy terapeutyczne dla kobiet uzależnionych oraz porady prawne. – „Krok dalej" – program postrehabilitacyjny dla osób, które ukończyły leczenie. Obejmuje m.in. kursy zawodowe, konsultacje z doradcą zawodowym i psychoterapię.

Działalność Stowarzyszenia została doceniona w wielu konkursach. Ostatnio, 15 października 2011 roku, w trakcie odbywających się Targów Natura Food w Łodzi, rozstrzygnięto konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne – etap ogólnopolski. Wyróżnienia wręczano w dwóch kategoriach: „ekologia-środowisko" oraz „ekologiczne gospodarstwo towarowe". Organizatorem konkursu było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu. Reprezentantem województwa pomorskiego w etapie ogólnopolskim był Ośrodek Readaptacji Stowarzyszenia Solidarni „PLUS" EKO „Szkoła Życia" w Wandzinie, który otrzymał wyróżnienie w kategorii „ekologia-środowisko".

Twórcom ośrodka od początku zależało na współpracy ze środowiskiem lokalnym. Nie chcieli oni tworzyć enklawy, żyjącej z dala od spraw mieszkańców okolicznych gmin – mimo że takiemu myśleniu sprzyjały zarówno: położenie

ośrodka (z dala od zabudowań), charakter działalności często trudno akceptowalnej przez społeczności, jak i praktyka działania tego typu instytucji w Polsce. Liderzy przedsięwzięcia włożyli dużo wysiłku w nawiązanie kontaktów z lokalnymi instytucjami i przywiązują wielką wagę do tej sfery działalności: prowadzą szkolenia dla policji z zakresu uzależnień, sadzą drzewka wspólnie z uczniami pobliskich szkół, zatrudniają mieszkańców do pracy w ośrodku, uczą ich, jak zakładać hodowlę, przekazują kury i króliki, prowadzą szkolenia ekologiczne.

Od 1996 roku ośrodek organizuje bezpłatne kolonie dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo z powiatu oraz prelekcje dla dzieci i grup zawodowych o tym, jak zapobiegać narkomanii, zakażeniu wirusem HIV, a także z zakresu ekologii (rocznie bierze w nich udział ok. 1000 osób). EKO „Szkoła Życia" współpracuje także z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego przy organizacji szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień dla nauczycieli, pedagogów, służb mundurowych, pracowników socjalnych i rodziców.

Działalność ośrodka prowadzona jest przez Stowarzyszenie „Solidarni PLUS" w ramach odpłatnej i nieodpłatnej działalności pożytku publicznego oraz w ramach Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (NZOZ). Dlatego „**cały dochód z działalności ośrodka przeznaczony jest na działalność pożytku publicznego**, a przede wszystkim na zapewnienie opieki medycznej, terapeutycznej i socjalnej, szkolenia, integracji na rynku pracy, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu osobom żyjącym z HIV i chorym na AIDS, w szczególności nie objętych finansowaniem przez Narodowy Fundusz Zdrowia i budżet Państwa"- tak określa statut.

Ośrodek w Wandzinie prowadzi działalność **w sposób ciągły od 23 lat**. Funkcjonuje, **wykorzystując instrumenty ekonomiczne. Ponosi również ryzyko finansowe.** To dzięki ogromnemu wysiłkowi włożonemu przez pacjentów ośrodka i jego opiekunów jest to niepowtarzalne miejsce z niepowtarzalną atmosferą.

Wykorzystano informacje i zdjęcia zamieszczone na stronie **www.ekosz.republika.pl**

Warsztat Terapii Zajęciowej w Bojanie

Fundacja „Szczęśliwa Rodzina" im. św. Faustyny Kowalskiej
Bojano
ul. J. Wybickiego 3
84-207 Koleczkowo

Warsztat Terapii Zajęciowej w Bojanie prowadzi rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Zajęcia prowadzone są w różnych formach, w zależności od możliwości psychofizycznych, potencjalnych umiejętności, stopnia dojrzałości społecznej i zawodowej oraz sfery emocjonalno motywacyjnej. Podstawową formą przygotowania zawodowego jest uczenie i nabywanie wykonywania prostych lub specjalistycznych czynności, które mogą stanowić zakres obowiązków zawodowych kandydata do zatrudnienia (np. w gastronomii, pracach ogrodniczych, porządkowych, stolarskich, rękodzielniczych itp.) oraz kształtowanie umiejętności potrzebnych pracownikowi, z zakresu zaradności osobistej, samodzielności, dyscypliny pracy, punktualności, odpowiedzialności, wytrwałości, terminowości, współpracy oraz samokontroli wykonywanej pracy. Rozwijanie tych umiejętności odbywa się przez uczestnictwo w zajęciach w odpowiednich pracowniach Warsztatu: życia codziennego, stolarskiej, ogrodniczej, technik różnych, witrażu i rękodzieła. Uczestnicy, którzy dobrze radzą sobie w tym zakresie i pozytywnie rokują co do podjęcia w przyszłości zatrudnienia, są włączani w kolejne formy aktywizacji społecznej i zawodowej, polegającej na uczestnictwie w spotkaniach grupowych, gdzie poprzez pogadanki, odpowiednią motywację rozwijają umiejętności komunikacyjne i radzenia sobie ze stresem. Uczestnictwo w spotkaniach z doradcą zawodowym oraz z psychologiem rozwijają umiejętności interpersonalne i budują odpowiednią motywację do podjęcia aktywności społecznej i zawodowej. Prowadzone są treningi: ekonomiczny, czystości, które mają na celu nabywanie umiejętności dbanie o higienę osobistą i wygląd zewnętrzny oraz określanie własnych potrzeb i ich weryfikację jak i realizację finalną czyli samodzielny zakup towaru. Prowadzone są spotkania informacyjno-szkoleniowe w celu przybliżenia uczestnikom podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. W ramach działań zawodowych wybrani uczestnicy podejmują próby pracy wolontarystycznej w hipermarketach na terenie trójmiasta, polegające na rozdawaniu ulotek reklamowych oraz dyżurach przy koszach.

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Jesteśmy" w Bytowie

77-100 Bytów,
ul. Szarych Szeregów 13
tel./fax (59)822-76-35
e-mail: wtz3@wp.pl
www.wtzbytow.strefa.pl

Warsztat rozpoczął swoją działalność 1 stycznia 2002r. Jest to placówka, która stwarza możliwości udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej dla 30 osób niepełnosprawnych z powiatu bytowskiego, które mają orzeczony znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności oraz posiadają wskazanie do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej.

Celem działania warsztatu jest rehabilitacja, zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku.

Terapia dla uczestników prowadzona jest w sześciu pracowniach pod kierunkiem terapeutów, psychologa i rehabilitanta. Każda z pracowni usprawnia uczestników w innej dziedzinie. Program takiej terapii jest dostosowany do psychofizycznych możliwości uczestnika. Czas trwania zajęć w warsztacie wynosi 35 godzin tygodniowo - 7 godzin dziennie.

Zajęcia terapii prowadzone są przez 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku w grupach 5-cio osobowych pod kierunkiem terapeuty zajęciowego w następujących pracowniach:

- pracownia tkacko-dziewiarska,
- pracownia ogrodnicza i rękodzieła artystycznego,
- pracownia gospodarstwa domowego,
- pracownia stolarska,
- pracownia plastyczna
- pracownia komputerowa i poligraficzna.

Warsztat Terapii Zajęciowej oferuje swoim uczestnikom różne formy rehabilitacji: terapię zajęciową w poszczególnych pracowniach; aktywność twórczą; aktywność kulturalną i integrację (wystawy, kiermasze, festyny, imprezy integracyjne, zawody sportowe, wycieczki itp.); rehabilitację zawodową w zakresie wyposażenia uczestnika w predyspozycje niezbędne do podjęcia pracy (wewnętrzną w WTZ, zewnętrzną poza placówką u pracodawcy; szkolenia; udział w projektach unijnych); rehabilitację społeczną w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania; opiekę psychologiczną; zajęcia z rehabilitacji ruchowej; edukację ogólną i poradnictwo indywidualne.

Przez okres 10 lat działalności w zajęciach terapii uczestniczyło 67 osób niepełnosprawnych, z których 11 podjęło zatrudnienie, 1 osoba ukończyła szkołę średnią, 1 osoba ukończyła studia magisterskie i studia podyplomowe.

Uczestnicy Warsztatów mogą się pochwalić licznymi sukcesami w konkursach plastycznych ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych. Biorą również udział w wystawach, prezentując prace plastyczne i rękodzieło. Prace te trafiły również na wystawę zorganizowaną w Senacie RP.

Część uczestników WTZ w Bytowie jest zarejestrowana w urzędzie pracy jako poszukujący zatrudnienia.

WTZ jest placówką wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo **Stowarzyszenia „Jesteśmy" w Bytowie.**

Nowości

Razem przeciw przemocy

W sierpniu br. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przystąpił do opracowania *Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*.

W celu określenia wytycznych do opracowania Programu, tj. elementów diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, stanu zasobów w województwie, celów, priorytetów oraz kierunków działań i sposobu monitorowania , a także zaopiniowania projektu *Programu*, Zarząd Województwa Pomorskiego powołał Zespół Ekspertów. W jego skład weszli przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, PCPR, Sądu, Prokuratury, Policji, przedstawiciele Marszałka i Wojewody Pomorskiego. Proces ten wspomagają certyfikowani terapeuci ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pedagodzy, psycholodzy oraz kuratorzy.

W wyniku spotkań Zespołu określone zostaną elementy diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie w naszym regionie. Określony zostanie także m.in. stan zasobów, cele główne, szczegółowe, priorytety oraz kierunki działań, które będą stanowiły wytyczne do *Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*.

Program ma powstać do 31 grudnia 2012 r. W tym okresie planowanych jest ok. 5 spotkań Zespołu Ekspertów. Za pracę zespołu oraz opracowanie wytycznych odpowiedzialny jest Ekspert - moderator.

...z ostatniej chwili

Z działań Rzecznika Praw Obywatelskich

W połowie września Rzecznik Praw Obywatelskich Profesor Irena Lipowicz, zaniepokojona nieprawidłowościami i zaniedbaniami w realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zwróciła się do Ministra Zdrowia, Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Rzecznika Praw Pacjenta w celu wyjaśnienia sytuacji w tej dziedzinie. Poniżej przedstawiamy skróty tych wystąpień.

Wystąpienie do Ministra Zdrowia w sprawie realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego:

„Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca uwagę na liczne nieprawidłowości i zaniedbania związane z realizacją Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, ustawionego na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r., stwierdzone w wynikach kontroli NIK dotyczącej przestrzegania praw pacjenta w lecznictwie psychiatrycznym. Rozporządzenie weszło w życie 18 lutego 2011 r. tj. ponad dwa lata po wejściu w życie ustawy, na podstawie której zostało wydane, co świadczy o niewłaściwej organizacji prac legislacyjnych resortu. Zdaniem Rzecznika kwestią priorytetową powinna być sprawna realizacja Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Dotychczasowa niewydolność resortu zdrowia w zakresie terminowej realizacji Programu ***uzasadnia wniosek o konieczności stworzenia odrębnej struktury koordynującej jego realizację na szczeblu centralnym. Wnioski wypływające z przeprowadzonych przez Rzecznika wizytacji szpitali psychiatrycznych oraz otrzymywane skargi wskazują na trwałe niedofinansowanie psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym odstępstwa od zaleceń zawartych w NPOZP, jak również zaniedbania we wdrożeniu i rozwoju modelu psychiatrycznej opieki środowiskowej. Dotychczas nie zostały utworzone pilotażowe centra opieki, ani nie zostały nawet opracowane zasady ich finansowania.*

Rzecznik Praw Obywatelskich prosi Ministra Zdrowia o wnikliwe ustosunkowanie się do wyników raportu NIK oraz kwestii podniesionych w wystąpieniu Rzecznika, jak również poinformowanie o obecnym stanie realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwróciła się również do Prezesa NFZ z prośbą o udzielenie informacji w sprawie zasad i poziomu finansowania psychiatrycznej opieki zdrowotnej w Polsce, w szczególności w odniesieniu do środków przeznaczonych na realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

W wystąpieniu stwierdza:

„Przeprowadzane przez pracowników Biura RPO wizytacje szpitali psychiatrycznych oraz kierowane do Rzecznika Praw Obywatelskich skargi pacjentów oraz środo-

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
Irena LIPOWICZ

RPO- 712556 - V/12/GM

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77
Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia 14 września 2012 r.

Pan
Bartosz Arłukowicz
Minister Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze,

Z wielką troską i niepokojem obserwuję sytuację, w jakiej znajdują się pacjenci szpitali psychiatrycznych. Ich trudne położenie ma bezpośredni związek z niedofinansowaniem tej dziedziny zdrowia i niewykonywaniem obowiązujących w tej materii przepisów prawnych. Wniosek taki wypływa nie tylko z przeprowadzanych przez pracowników mojego Biura wizytacji placówek psychiatrycznych, ale także z kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Biuletyn współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

wiska lekarskiego wskazują na utrzymujący się stan niedofinansowania i przeznaczania środków finansowanych w wysokości niedostatecznej do rzeczywistych potrzeb. Na niepokojącą sytuację w systemie opieki zdrowotnej nad osobami z zaburzeniami psychicznymi wskazuje ostatni raport NIK dotyczący przestrzegania praw pacjenta w lecznictwie psychiatrycznym. ***Problemy w funkcjonowaniu szpitali psychiatrycznych, takie jak opóźnienia w planowanej hospitalizacji pacjentów, częste niedobory kadrowe, nieodpowiedni stan sanitarno-techniczny pomieszczeń szpitalnych - zagrażający nawet bezpieczeństwu pacjentów, w dużej mierze spowodowane są brakiem odpowiednich środków finansowych. Stworzeniu kompleksowego systemu ochrony zdrowia psychicznego społeczeństwa, w tym zapewnieniu skutecznej prewencji, leczenia zaburzeń psychicznych i ochrony praw pacjentów, ma służyć realizacja Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.*** *Właściwa realizacja zadań określonych w Programie wymaga jednak zapewnienia odpowiedniego poziomu finansowania. Kierowane do Rzecznika skargi wskazują natomiast na odstępstwa od zalecanych nakładów finansowych zawartych w NPOZP."*

Trzecim podmiotem, do którego Rzecznik Praw Obywatelskich wystosowała pismo jest Rzecznik Praw Pacjenta. Wystąpienie *dotyczy „niepokojących informacji o braku postępu w realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Właściwa i terminowa realizacja Programu ma fundamentalne znaczenie dla stworzenia kompleksowego systemu ochrony zdrowia psychicznego społeczeństwa, w tym zapewnienia skutecznej prewencji, leczenia zaburzeń psychicznych i ochrony praw pacjentów.* ***Z informacji dostępnych na stronie Biura Rzecznika Praw Pacjenta wynika, że w sprawie realizacji zadań wynikających z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, pismami z dnia 8 grudnia 2011 r., Rzecznik Praw Pacjenta zwróciła się do Ministra Zdrowia, Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Obrony Narodowej, Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Spraw Wewnętrznych oraz Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o przekazanie stanowiska w tej sprawie, a także poinformowanie, czy Biuro Rzecznika Praw Pacjenta podjęło dalsze działania w przedmiocie realizacji zadań wynikających z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego."***

Wszystkie podmioty zaangażowane w sprawę poprawy sytuacji w zakresie ochrony zdrowia psychicznego czekają na odpowiedzi.

http://www.sprawy-generalne.brpo.gov.pl)

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
Irena LIPOWICZ

RPO- 712 556 - V /12/ GM

00-090 Warszawa, Al. Solidarności 77
Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia 14 września 2012 r.

Pani
Agnieszka Pachciarz
Prezes
Narodowego Funduszu Zdrowia
ul. Grójecka 186
02-390 Warszawa

Szanowna Pani Prezes

Z wielką troską i niepokojem obserwuję sytuację, w jakiej znajdują się pacjenci szpitali psychiatrycznych. Ich trudne położenie ma bezpośredni związek z niedofinansowaniem tej dziedziny zdrowia i niewykonywaniem obowiązujących w tej materii przepisów prawnych. Wniosek taki wypływa nie tylko z przeprowadzanych przez pracowników mojego Biura wizytacji placówek psychiatrycznych, ale także z kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
Irena LIPOWICZ

RPO- 712 556 - V /12/ GM

00-090 Warszawa, Al. Solidarności 77
Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia 14 września 2012 r.

Pani
Krystyna Barbara Kozłowska
Rzecznik Praw Pacjenta
Al. Zjednoczenia 25
01-289 Warszawa

Szanowna Pani Rzecznik

Z wielką troską i niepokojem obserwuję sytuację, w jakiej znajdują się pacjenci szpitali psychiatrycznych. Ich trudne położenie ma bezpośredni związek z niedofinansowaniem tej dziedziny zdrowia i niewykonywaniem obowiązujących w tej materii przepisów prawnych. Wniosek taki wypływa nie tylko z przeprowadzanych przez pracowników mojego Biura wizytacji placówek psychiatrycznych, ale także z kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli.

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Biuletyn współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Pomorskie w Unii
URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
www.pomorskiewunii.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY